

DEBRECZEN

Szerkesztőség: Debrecen, Bajcsy Zsilinszky-utca 1. sz.
lélemezlet (Arany Bika-bérház). Tel.: 41-13. (7 mellék-
állomással). Szerkesztőségi hivatalos órák d n. 4-11-ig.

KELETMAGYARORSZÁGI NAPLÓ

Kiadóhivatal és nyomda: Bajcsy-Zsilinszky-utca 1. sz.
(Arany Bika-bérház) lélemezlet. Tel.: 41-13 (7 mellék-
állomással). Hivatalos órák: reggel 8 órától este 6-ig.

Megkezdődött a Rajk-banda bűnügyének tárgyalása

A népbíróság előtt Rajk László beismerő vallomást tett az egész vonalon

A budapesti népbíróság külön-
tanácsa pénteken délelőtt kezdte
meg a Vasas-székház nagytermé-
ben a Rajk László és társai elleni
bűnügy tárgyalását. A Vasas-
székház nagytermé már a tárgya-
lás megkezdése előtt zsúfolásig
megtelt. A közönség sorában ott
ült a bűnügy tárgyalására Buda-
pestre érkezett számos külföldi
újságíró, különböző lapok és hír-
ügynökségek állandó budapesti
tudósítói valamint a magyar szi-
lá és rádió képviselői.

A fogházörök 9 óra után né-
hány perccel vezették elő a vád-
lottakat. Ezután bevonultak a ter-
embe dr. Jankó Péter tanácsel-
nök vezetésével a népbíróság kül-
lön tanácsának tagjai.
Jankó tanácselnök a tárgyalást
megnyitva bejelentette, hogy a bu-
dapesti népbíróság külön tanácsa
a demokratikus államrend meg-
döntésére irányuló szervezkedés-
sel és hűdenség büntetével vádolt
Rajk László és társai bűnügyét
fogja tárgyalni.

rom hónapot kaptam — hogy a
gyanút rólam eltérleljék. Szaba-
dalásom után Hetényi Ismét azzal
bizott meg, hogy folytassam to-
vább az egyetemisták közötti fel-
derítő munkát. „Tájékoztató-
im”-nak lett az eredménye az,
hogy 1933. első hónapjában Birki
Agnesst, Száll Jenőt több társával
együtt őrizetbe vették és megint

őrizetbe vettek engem is nyilván
azért, hogy a gyanút eltérleljék ró-
lam. Vizsgálati fogságban tar-
tottak, de a tárgyaláson felmen-
tetek. Ez volt az első szakasza
az én ilyen irányú tevékenység-
emnek.”
Elnök: Eddig az időpontig
hányban tett jelentést Hetényi-
nek?

Elnök: Milyen feladatot kapott
a rendőrségtől erre az újjá?

Rajk: A rendőrség felkérte,
hogy a külföldről Magyarországra
a kommunista párt számára
küldött illegális anyagot Szig-
tarjánon át hozzák be Csehszlo-
vákiából. A rendőrség azzal bí-
zott meg, hogy próbáljam az fel-
fedni. A felderítés semmi ered-
ményel nem járt, mert nem
akartam magamit leplezni, mint
kommunista párttagot és a ma-
gyar rendőrségnek bármikor
módjában lett volna, hogy kül-
földi tartózkodásom alatt is lelep-
lezzem engem a magyar kommu-
nista párt előtt.

Elnök: Tehát azért csinálta ez,
hogy tovább alakoskodjon a kom-
munista párt előtt?

Rajk: Igen, ezért csináljam.
Csehszlovákiában tartózkodásom
alatt 1937-ben kaptam Sombortól
azt az üzenetet, hogy menjek ki
Spanyolországba.

Elnök: Hogyan került Spanyol-
országba?

Megkezdődik a nagy per

Ezután megállapította, hogy a
vádoltak és védők jelen vannak.
Utána a vádlottak személyi adatai-
nak felvételére került sor. Az el-
nök elrendelte a vádirat felolva-
sát és utána megkezdte Rajk
László kihallgatását.

Elnök: Megértette a vádat?

Rajk: Igen.

Elnök: Büntetését elismeri?

Rajk: Elismerem.

Elnök: Az egész vonalon?

Rajk: Az egész vonalon.

Elnök: Térjen tehát részletel-
ben az eseménysorozatra, lehető-
leg amennyire az összefüggések
megengedik, időrendben. Kezdjék
ezon, hogy 1936-ban, illetőleg
1931-ben hogyan került a Honvé-
ta rendőrség szolgálataiba?

Rajk: 1930-ban tértem vissza
Franciaországból, ahol egy esz-
tendőig tanulmányúton voltam,
mint franciaszakos tanárjelölt.
Franciaországban ismerkedtem
meg a haladó eszmékkel és kez-
detben ismerkedni a marxizmussal.
Amikor hazajöttem, Magyarorszá-
gon kapcsolatos kerestem a
marxista fellegűsű emberekkel
arról, hogy a kommunista párt-
nak, vagy a kommunista párt
bármelyik más szervezetének tag-
ja lettem volna. 1931-ben őrizetbe
vettek olyan vádlottakkal kapco-
sban, akik valamilyen kommu-

nista szervezet tagjai voltak. Őri-
zetbe vételeim után rokonom, Bo-
kor Lajos rendőrkapitány mind-
járt felkerest: Hetényi, aki akkor
a budapesti főkapitányság veze-
tője volt. Hetényi Bokor közbenjár-
ására, Bokor jelenlétében magá-
hoz hívott, és közölte velem,
hogy amennyiben olyan nyilatko-
zatot adok, hogy a magyar rend-
őrség számára a kommunista
párt mozgalmában vagy az általa
szervezett mozgalmakban felderít-
ő munkát végzek és annak ered-
ményét a rendőrség tudomására
hozom, abban az esetben szabad-
lábra helyeztet. És Hetényinek
erre a felszólítására vállalkoztam
ilyen nyilatkozat aláírására. He-
tényi ekkor behívta Borszéki nevű
detektívjét, utasította, hogy az én
leíróztatásom körülményeiről
vegyen fel jegyzőkönyvet. Ez
megtörtént, közben Hetényi meg-
fogalmazta a nyilatkozatot, amely
az tartalmazta, hogy vállalom a
horthysta rendőrség részére a
kommunista párt által szervezett
mozgalmakban felderítő munkák
végzését és a tudomásomra ju-
tolt adatokat a rendőrséggel köz-
löm. En ezt a nyilatkozatot Bo-
kor Lajos és Borszéki jelenlé-
tében aláírtam. Így történt a
horthysta rendőrséghez való be-
szervezésem.

Rajk lebuktat 200 embert

Rajk: Azt nem tudnám meg-
mondani. Lényegében az egyetemi
diákszervezkedésről folyamatosan
„tájékoztatóim”, nemcsak a sze-
mélyekről, hanem a személyek
által végzett munkáról is. Heté-
nyi kapcsolatahoz: Sombor-
Schweinitzerrel és ő bizott meg
azzal, hogy kapcsolatos próbáljak
teremteni a kommunista ifjúmun-
kásszövetséghez és ott végzek
felderítő munkát. Sikertől is ka-
pocsolatot talánom a szövetséggel
és annak központi propaganda
szervejében kaptam beosztást. Az
volt a feladatom, mint a propa-
gandaosztály egyik vezető tagjá-
nak, hogy egyrészt, az ifjúmunkás
szövetség központi nyomdáját
próbáljam felderíteni, másrészt
alakdályozzam a propagandanya-
gok elkészítését és terjesztését.
A nyomdát felderíteni nem állt
módomban. Mivel a propaganda-
anyagot én írtam és a terjesztés
jelen függött, azt természetesen
akadályozni (udtam). Lényegében
a kommunista ifjúmunkásszövet-
ség keretében más tevékenységet
nem is fejtettem ki, mert orlé-
nem nagyon rövid ideig tartott.
Közben ugyanis lehetőség nyílt
arra, hogy a MEMOSZ-ba, a Ma-
gyar Építőmunkások Országos
Szövetségébe tagként beiratkoztam.
Beiratkozásom nem saját
kezdeményezésemre történt, 1934.
végefelé Magyarországon Gömbös
erős faszálódása kezdődött. Göm-
bös 1935-ben napirendre tűzte a
szakszervezetek likvidálását és
Mussolini fasiszta munkásszer-
vezetel minijára korporációs
munkásszervezeteket akart léte-
síteni. A nagyipari munkásság,
beleértve az építőmunkásságot is,
komoly ellenállást tanúsított ez
ellen a politika ellen és az építő-
munkások nagy általános sztrájk-
ot akartak kezdeményezni. Ezért
bizott meg Sombor-Schweinitzer
azzal, hogy a MEMOSZ-ban vé-
gessék felderítő munkát. Sikertől
bejuttom és jelentés tettem a
szervezkedésről és a személyekről
is. A sztrájk azonban mégis ki-
robban, és általános jellegű öl-
tött. A sztrájkot Sombor-Schwei-
nitzer utasítására úgy sikerült le-
szerelnem, hogy javasoljam az
építőmunkásoknak, tartassanak
nagy utcai tüntetést. Az új Lipót-
városban, robban ki a hatalmas
tüntetés és ez alkalmat adott a
rendőrség beavatkozására. Körül-

ből 200 embert őrizetbe vettek.

Elnök: Ön tehát ezt a tüntetést
előre megfontolt szándékkal ter-
vezte? Azzal a céllal, hogy
megfelelő okot szolgáltatson a
rendőrségnek a közbelépésre?

Rajk: Igen. Az építősztrájk be-
fejezése után Sombor azt mondta,
helyesnek látja, hogy bizonyos
időre eltűnjek Magyarországról,
Utasított, menjek Csehszlovákiá-
ba. 1936-ban Bokor Lajos rendőr-
kapitány segítségével el is men-
tem Csehszlovákiába. A magyar-
csehszlovák határ: illegálisan lép-
tem át.

Bomlasztás, dezertálás Spanyolországban

Rajk: Spanyolországba úgy ke-
rültem, hogy Csehszlovákiából
hamis iratokkal Párisba utaztam,
ott megkerültem a francia párt
központi szervét, amely a Spa-
nyolországba indulókat politikail-
ag ellenőrízte, majd csatlakoztam
egy csoporthoz és ezzel keltem át
a spanyol határon. Sombor-
Schweinitzertől kettős megbízást
kaptam, egyrészt, hogy megtud-
jam a Rákosi zászlóaljban — a
magyar egységnek ez volt a neve
— a nevéket, másrészt pedig po-
litikai bomlasztó munkával has-
sak oda, hogy a Rákosi zászlóalj
harci ütőképességét csökkentsem.
Az első feladatnak nem volt ne-
hezéget tenni, hiszen mindnyá-
nyian ismertük egymást. A má-
sodikkal azzal jöttem eleget,
hogy 1938-ban az ebrói harcok
előtt, mint a Rákosi zászlóalj
párttitkára, mesterségesen napi-
rendre tűztem Húas Lászlónak, a
zászlóalj egyik tisztjének polti-
kai fegyelmi ügyét, hogy ezzel
politikai ellentéteket szítsak. —
Emellett a Rákosi zászlóaljban
trockista propagandát is kifejtet-
tem. Ennek az lett a következe-
ménye, hogy amikor a pártveze-
tőség a Húas-ügyet tárgyalta, a
zászlóalj kommunista tagjai lelep-
lezték trockista magatartásomat.
Lényegében tehát visszafelé szállt
el az egész dolog, éppem a párt-
ból kizárak.

Elnök: Mikor történt ez?

Rajk: 1938. júniusában, az ebrói
ütközet előtt. Ennek az egész po-
litikai tevékenységnek és a Ha-
s-ügy tárgyalásának lett az ered-
ménye, hogy a Rákosi zászlóalj

ütőképessége — a zászlóalj igen
fontos frontszakaszon harcolt —
éppen a spanyol köztársasági
csapatok egyik legdönőbb ütő-
zete előtt, rendkívül legyengült.

Elnök: Az Ön távozása után a
Rákosi zászlóalj folytatta működé-
sét?

Rajk: Igen, folytatta. Spanyol-
országi „tevékenységem” azzal
zárult, hogy még melótt a har-
cok befejeződtek volna, 1939. fe-
bruárjában dezertáltam, megszök-
tem Spanyolországból. Így kerül-
tem a francia internáló táborba.
Idejuttotak és velünk együtt volt-
tak később a visszavonuló nem-
zetközi és spanyol egységek is.

Elnök: Az egész Rákosi zászló-
alj megmaradt állománya ide ke-
rült.

Rajk: Igen.

Elnök: Jugoszláv vonatkozás-
ban mi volt?

Rajk: A jugoszlávokkal Spa-
nyolországban nem voltam érint-
kezésben, mert a jugoszláv egysé-
gek teljesen más szakaszon vol-
tak.

Elnök: És a francia internáló-
táborban?

Rajk: A francia internálótábo-
rban.

HIRDETESEK FELVÉTELE:
reggel 8-tól este 7-ig

A Horthy-rendőrség spiclije

Elnök: Mi lett a fejleménye en-
nek? Hogyan dolgozott Ön a vál-
lali kötelezettségek értelmében?

Rajk: A fejlemény az lett,
hogy mindjárt az aláírás után
együttmaradtam Hetényivel, aki
négy szemközti közölte velem,
hogy mint egyetemistának azt a
feladatot adja, hogy a forradalmi
kommunista egyetemi mozgal-
makba igyekezzem behatolni és
ott felderítő munkát végezni. En
ezt vállaltam. Az én „tájékoztá-
tásomnak” lett az eredménye az,
hogy 1932-ben Steltét és még
többeket, velem együtt, 17-et a
rendőrség őrizetbe vett. Engem
nyilvánvalóan azért, hogy a gya-
nút eltereljem arról, hogy a rend-
őrség beszervezett embere va-
gyok.

Elnök: Ki volt ez a Stelté?

Rajk: Szintén magyar-francia
szakos tanárjelölt volt és 1931.
végén vagy 1932. elején — nem
emlékszem pontosan a dátumra —
ő kapcsolott az egyetemista kom-
munista mozgalomhoz. Később
megtudtam, hogy Stelté szintén a
rendőrség embere volt. A kom-
munista párt 1933-34-ben le is
leplezte és mint provokátort a
pártból, illetve a kommunista if-
júsági szövetségből kizárták.

Elnök: Mikor tudta, hogy Stelté
rendőr-provokátor?

Rajk: Erről nem volt tudomá-
som, a letartóztatás idején kül-
önböző adatokból sejtettem, de
bizonyosan csak akkor tudtam
meg, amikor a párt kizárták.

Vallomását folytatva Rajk ki-
jelentet: „Feltételezem, hogy en-
zem nyilván azért kellett el — há-

Vokban: Salmi, Cyprienben, Gursban és Verneben is együtt voltam a jugoszlávokkal. A francia internálótáborokban rendkívül erős trockista politikai tevékenység folyt. Ennek legfőbb szervezői és egyszersmind végrehajói is jugoszláv csoportbeliek voltak. Körülbelül 150-en lehetnek, akik a jugoszláv csoportba ilyen irányú tevékenységet folytattak. Ezek döntő többségükben értelmiségiek, kispolgárok, egyetemisták voi-

Trockista tevékenység a francia internálótáborban

Rajk: A francia internálótáborban. Én szoros kapcsolatban voltam ezekkel a jugoszlávokkal és velük együtt magam is ezt a trockista politikát folytattam a táborban.

Elnök: Azt mondja, hogy trockista politikát folytattak, mi volt ennek a csoportnak az álláspontja?

Rajk: Lényegileg pár szóval azzal tudnám válaszolni, hogy teljesen elvettem a politikai alapon állva, mindennek, ami a forradalmi munkámhoz való érdekeltségem, a cáfolása és bomlasztása.

Elnök: Menjünk tovább.

Rajk: Ours-ban, később pedig Verneben mint trockista tevékenységet kifejtő volt nemzetközi brigádiszt a „2-eme Bureau“ francia hírszerzőszerv több alkalommal magához hivatott és tájékoztatást kért arról, ami a táborban folyik. Egy ízben láttam az említett jugoszláv trockista csoport vezetőit, Koszta-Nagyot, Vukmanovicot, Stefanovicot, Milicet és másokat, akik ugyancsak a „2-eme Bureau“ba mentek, vagy onnan jöttek. Ebből nyilvánvaló volt előttem, hogy ezek a jugoszlávok a „2-eme Bureau“

szék. A fontosabb személyek között volt Koszta-Nagy, Milics, Vukmanovic, Stefanovic, Queber. Ezek voltak a fontos személyek. Ezek a személyek szervezték és irányították a többi nemzetiségi csoportban élő trockista frakciók „munkáját“ is. A magyarok között Mijor Frigyes, Cseresnyés és saját magamat tudom felemlíteni.

Elnök: Hol találkoztok velük?

beszervezet: emberei és épp úgy, mint jómagam, annak utasításait hajkák végre.

Elnök: További célja nem volt Önnek a „2-eme Bureau“ tisztjének?

Rajk: További célja velem kapcsolatban az volt, hogy amilyen tevékenységet az ő vezetése és irányítása alatt kifejtettek a jugoszlávok döntően a jugoszláv csoporton belül, de más csoportok felé is épp olyan tevékenységet vállaltak a magyar csoportban. En természetesen ezt végre is hajtottam.

Elnök: Körülbelül mekkora volt annak a tábornak a létszáma, ahol a bomlasztó tevékenységet folytatták?

Rajk: A tábor létszáma változó volt. Gurs-ban kb. 20.000 volt, a spanyol repülővel, tankistákkal és egyenéhány más egységgel, azt hiszem a Lister divízióval együtt. A közvetlen, a kifelé ható „munkában“ csak a magyarokra terjedt ki működésem. Ennél azonban több szerepem volt, mert mint említettem, a jugoszláv vezetőikkel szoros kapcsolatban volt és velük együtt mintegy én is a vezetéshez tartoztam.

A Gestapo „hazasegítő“ Rajkot

Elnök: Meddig volt Ön ezekben a táborokban? Hogyan kerük el onnan?

Rajk: 1941-ig voltam a francia táborban Verneben. 1941 tavaszán ugyanis megjelent egy német munkatörzso bizottság, amely Németországba különböző építkezésekre és más munkálatok elvégzésére toborzott munkásokat. Ez már Pécset Franciaországban, Észak-Franciaország német megszállása idején volt. Ennek a német toborzóbizottságnak a vezetője egy Gestapo, vagy Abwehr őrnagy volt, a nevét nem tudom. A bizottság néhány napos működése után ez az őrnagy magához hivatott és azt javasolta nekem, hogy jelentkezsem én is Németországba munkára, Németországból ő hazasegít engem Magyarországra. Meg is mondta, hogy azt teszi ezt a javaslatot, mert Hain Péter, a magyar rendőrség politikai oszlopának vezetője fordult hozzá azzal a kérdéssel, hogy engem, mint a magyar rendőrség régebbi dolgozó beszervezték tagját, ügynökét, segítsen hazajutni Magyarországra és ő más megoldást a hazajutásra nem talál, csak ez. A német őrnagy személy szerint Koszta-Nagy, Vukmanovic és mások után érdeklődött, azt kérdezte, hogy milyen tevékenységet fejtenek ki a táborban. Megmondtam, hogy azért érdeklődök nálam, merthá Hain Péter fordult hozzá azzal a kéréssel, hogy hazasegítsen engem, akkor az én véleményemre ad és a maga szempontjából megbízható embernek tart. Másrészt a jugoszlávok, kb. 150-en azzal a kéréssel fordultak hozzá, hogy segítsen hazatérésüket Jugoszláviába. Örömmel vette tudomásul a jugoszlávok trockista aktivitását és nekem azt mondta, hogy kérésüknek eleget fog tenni, hazasegíti őket Jugoszláviába.

Elnök: Tud-e Ön arról, hogy ezek a Jugoszláv személyek milyen kapcsolatban voltak az akkori időkben Jugoszláviában Hitlerék kiszolgáló jugoszláv vezető rendszerrel?

Rajk: Nyilvánvalóan tartom, hogyha a „2-eme Bureau“ tisztje útján ők a Gestapóval felveszik ez érintkezést és egyenesen a Gestapóhoz fordulnak, hogy segítsen őket hazajutni Jugoszláviába akkor

a Gestapo őket továbbra is kézben tartotta, saját embereinek tekintette és feladatokkal küldte őket haza.

Elnök: Ön erre akkor is gondolt, vagy csak most?

Rajk: Akkor is gondoltam erre. **Elnök:** Szóval akkor is gondolt erre, ennek tudatában volt. Folytatassa tovább.

Rajk: Németországból és Magyarországra tértem haza ugyancsak azzal az úton, a német hatóságok...

Elnök (közbevág): Volt valami párhuzam Ön és Gayer Imre között?

Rajk: Gayer Imre ugyanígy került haza Magyarországra, mint én.

Elnök: Ki volt ez a Gayer Imre?

Rajk: Gayer Imre Dél-Amerikából jött Spanyolországba, foglalkozását nem tudtam. A francia internálótáborban ő is jelentkezett munkára Németországba és velem együtt került Németországba. Majdnem ugyanabban a hónapban, 1941 augusztusában jöttünk át mindketten Németországból Magyarországra, Budapestre.

Elnök: Ismerte közeliből Gayer politikai beállítottságát és működését?

Rajk: Gayer Imrének politikai beállítottsága nyilvánvalóan nem lehetett más, mint nekem, egyébként nem fordult volna a Gestaphoz. Amikor én hazajöttem, akkor Gayer Imrét kapcsolatban a kommunista párttal és...

Elnök (közbevág): A rendőrséggel felvette a kapcsolatot?

Rajk: Igen, előzetesen a rendőrséggel felvettem a kapcsolatot.

Elnök: Múltja után nyilván jelentkeznie kellett a rendőrségnek.

Rajk: Jelentkeztem is Hain Péternek, aki nekem meg is mondta azt, hogy ő kérte a Gestapótól, hogy engem küldjenek haza. Hain Péternek volt az az utasítása, hogy én Gayer Imrét kapcsoljam a kommunista párt valamelyik szervezetéhez, hogy ott felderítő munkát végezzem. Ez meg is történt. Engem a rendőrség internált nyilván azért, hogyha Gayernek munkája lebukáshoz vezetne, a gyűlölet terelődjék rám. 1941 októberében internáltak. En Gayer Imrét a kommunista párt

előtt úgy jellemeztem, mint aki teljesen megbízható értelmes ember, politikailag fejlett és felelős munkát lehet rábízni és hogy

Schönherz és Rózsa gyilkosa

Elnök: Tet'e ezt annak dacára, hogy — mint előző szavaival mondotta — tudta, hogy ennek épp az ellenkezője igaz? Folytatassa.

Rajk: 1942-ben negyeméretű letartóztatások voltak Magyarországon az ügyvezető függetlenségi mozgalomból. Később értesültem róla, hogy az a nagyméretű letartóztatás döntően Gayer Imre tevékenységének az eredménye. Felderítő munkája alapján veték őrizetbe Rózsa Ferencet is, aki a kínzásokba pusztult bele a letartóztatás ideje alatt, valamint Schönherz Zoltánt, aki később halálos ítéletet kapott és akit felakasztottak. Miután Gayer Imrét én kapcsolatban a kommunista párttal, természetesen a nyomozás engem sem hagyott ki.

Rajkot a nyilas rendszer szempontjából megbízhatónak találják

Rajk: De igen. Eppen ő adta át a megbízást, hogy a Magyar Frontban próbálják felderítő munkát végezni. Ez azonban nem sikerült, mert a katonai kémelhárítók a Magyar Front vonalát felgöngyölték engem is őrizetbe vettek anélkül, hogy még bármiféle tevékenységet kifejtettem volna Hain Péter felé. Sopronkőhidán katonai bíróság elé kerültem. A tárgyaláson zárt tárgyalást kértem, félve attól, hogy mint volt spanyolországi harcos, a Magyar Frontban résztvevőt — mert ilyen vádirat volt — esetleg sulycsan elítélnék, vagy halálra ítélnék. A zárt tárgyaláson feljeddtem, hogy 1931 óta egész tevékenységemet a rendőrség szolgálatában fejtetem ki és kértem erre vonatkozólag megidézni Sombor-Schweinitzert és Hain Pétert. Továbbá igénybe vettem bályámat, Rajk Endrét, aki akkor a késletagdaló kormánybiztos volt — a Szálai kormányon belül. Ő a tárgyaláson mentőtanúként meg is jelent és ennek a két ténynek köszönhetően, hogy a vádat eljuttatték.

Elnök: Hogyan vallott a tárgyaláson?

Rajk: Nem kellett vallanom.

Elnök: Nem Ön, hanem a fivére hogyan vallott?

Rajk: Olyan szellemben, hogy engem politikailag, a rendszer szempontjából teljesen megbízhatónak tart és értem kezességét

egyszersmind ő lesz az, aki a hazaférő volt spanyolországi volt magyar harcosokat igazolni fogja a párt számára.

Engem is őrizetbe kellett vevéne, de szándékosan enyhítő körülményekre tekintettel hogy a kapcsolás után engem internáltak, én mindössze csak hat hónap börtönbüntetést kaptam.

Elnök: Ennek letétele után internálták Önt ugy, hogy csak 1944. októberében szabadult?

Rajk: Csak 1944-ben, 1944. októberében szabadultam, mert főtörvények Magyarországon a baloldali forradalmi szocialista elemek felszámolása és egy jobboldali kormányzat uralomra juttatása. Eppen ezért az én feladatam az, hogy mindenről ami ezeknek az elemeknek a felszámolására irányul a Kommunista Párt részéről, informáljam őt. Másrészt pedig a pártban viselt tisztségemmel fogva hassak oda, hogy ezek az elemek lehetőleg zavartalanul fejthessék ki a már említett politikai tevékenységüket. Mielőtt ezen Kovácsal kapcsolatba kerültem volna, korábban is volt az amerikaiak részéről kísérlet arra, hogy engem beszervezzenek, mint az amerikai hírszerző ügynökség emberét. A vernati internálótáborban történt hogy egy Field nevezetű amerikai állampolgár, aki tudomásom szerint Közép- és Kelet-Európa amerikai hírszerző ügynökségének vezetője volt, a polgárháború befejezése után felkeresett engem az internálótáborban. Hivatkozott arra, hogy Washingtonból utasították: beszéljen velem és segítsen engem abban, hogy a táborból kiszabaduljak és hazajöjjelek Magyarországra. Ő meg is mondta, hogy azért szeretnének engem hazajuttatni hogy mint le nem leplezett kommunista a pártban belül az amerikaiaktól kapott utasítás szerint dolgozva, a pártot igyekezzem dezorganizálni, bomlasztani, leheltség szerint a pártvezetést is a kezében tartani. A Fielddel való találkozásomtól azonban meg is szakadt a kapcsolat az amerikaiakkal, mert ő akkor érkezett a táborba, amikor én a már előbb eladott módon a Gestapo őrnaggyal megállapodtam abban hogy Németországon keresztül hazajöjvök. Ehhez a megállapodáshoz tartva magam, én elzárkoztam Field elől, nem fogadtam el javaslatát, nem vettem igénybe az ő felajánlásait.

Elnök (félbeszakítja): Az internálásból való szabadulása után Ön nem beszélt Hain Péterrel?

vállalt. E két tény alapján a vádat eljuttatték, ügyemet áttették formális okok miatt a polgári bírósághoz. Ennek tárgyalására azonban nem került sor, mert a hadihelyzet miatt egész Sopronkőhidát evakuálták, menekült a Szálasi kormány. Magyar ország felszabadult, engem éppén úgy, mint a többi foglyot Németországba vittek. Németországból az összeomlás után jöttem haza.

Elnök: Németországban találkozt az a Stolceval, akiről már szó volt?

Rajk: Találkoztam. Vele együtt mentünk Németországba. Megmondtam neki, hogy hazajöjvök, ő közölte viszont hogy tovább megy és lehetőleg az amerikai zónába igyekeznie juttatni. Kértem, hogyha ott értesíteni tudja Sombor-Schweinitzert, közölje vele, hogy én visszatértem Magyarországra.

Elnök: De az amerikai kém-szervezetet illetően nem adott valami megbízhatást Stolcenak?

Rajk: Emlékezetem szerint nem.

Elnök: Hogy keressen az Ön számára amerikai kapcsolatok?

Rajk: En Sombor-Schweinitzert mondtam emlékezetem szerint. Persze nem tartom kizártnak, hogy az is felmerülhetett.

Elnök: Tehát a felszabadulás után hazatért Budapestre? Vajon az itteni dolgokat.

Elnök: Menjünk tovább.

Rajk: Szóval visszatérve: Kovács alezredes az Egyesült Államok budapesti missziójának egyik tagja 1945 végén, vagy 1946 elején, már nem emlékszem rá pontosan — összekötött engem Himmler Mártonnal. Himmler ebben az időben Magyarországon járt, a magyar háborús bűnösöket szállította Magyarországra, az amerikai megszállási övezetből. Ez a találkozás Himmler Mártonnal tulajdonképpen csak ismeretségi találkozás volt, semmi különösebb kérdésről közöttünk szó nem esett. Himmler Mártonnal másodsor és utoljára 1946 őszén beszéltem amikor ő Magyarországon — ahogyan nekem említette — inkább, illetőleg illegálisan járt. Himmler Márton meg is mondtam akkor nekem, hogy velem fontos megbeszélni valója van. Közölte velem azt is, hogy Magyarországon a különböző jobboldali erők döntően Nagy Ferenc vezetése, Kovács Béla, Varga Béla vezetése alatt állnak. A kisgazdai jobboldali erők, valamint a Kovács Imre vezetése alatt álló nemzeti pártjegyű erők, Peyer, Szeder, Kéty, Széllig szocialdemokrata erők valamint a szervezett nem rendelkező, de igen aktívan dolgozó

Az amerikai kém-szervezet hírszerzője

Rajk: Amikor hazatértem Budapestre tevékenységem a kommunista párt vezetőségében nem volt ismeretes. Úgy ismertek engem, mint a kommunista párt legjobb tagját. Eppen ezért mind jart hazajutveletem után a pártban magas funkciót kaptam, a budapesti párt-szervezetnek lettem a titkára. Nemsokkal ezután felkeresett egy Kovács nevezetű ember, aki az amerikai katonai misszionárius volt a tagja. Ez 1943 augusztus-szeptembere körül lehetett. Ő közölte velem azt hogy az amerikai zónában tartózkodó Sombor-Schweinitzert szeretné megkapni, amelynek értelmében tudja, hogy én a horthista-rendőrségnek dolgoztam. Ennek az adatnak birtokában Sombor felkért engem, hogy álljak az amerikai hírszerző szervek szolgálatába. Amennyiben ennek nem tennék eleget, le fognak leplezni a kommunista párt vezetősége előtt. Természetesen hallgaltam erre. (Mozaik a vallgatóság sorában).

Elnök: Csendet kérek!

Rajk: Megmondtam nekem, hogy engem, aki ilyen magas

funkcióban vagyok, ő nem is akar megbízni apró hírszerző tevékenységgel, azt akarja, hogy én, mint aki közel vagyok a politikai vezető körökhöz, olyan politikai kérdésekről adjak felvilágosítást, az Egyesült Államok budapesti szerveinek, amelyekről ők egyébként nem szerezhetnének semmiféle forrásból tudomást. En Kovácsot — azt hiszem Kovács alezredesi rangban volt mint katonai misszió tagja tájékoztattam a belpolitikai helyzetéről. Különös fontossággal bírt számára az 1945-ös választásokról való tájékoztatásom.

Elnök: Tehát Kovácsnak a belpolitikai helyzet olyan kérdéseiről kellett tájékoztatást adnia amelyeket ő máshonnan nem tudott volna meg?

Rajk: Igen, éppen azért bírt jelentőséggel a tájékoztatás, az 1945-ös választások előkészületeiről, főleg a baloldali részéről történt előkészületekről. Kovácsot tájékoztattam arról is, hogy a kommunista párt értesülése szerint és értékelése szerint Magyarországon a különböző jobboldali elemek a Horthy-Szálasi

található horthysta és volt Szé-
lasi erők nagy tevékenységet fej-
tenek ki a kormányhatalom át-
vételére, a baloldali forradalmi
erők, azaz a kommunista párt
és a baloldali szociáldemokraták
eltávolítására a kormányhata-
lomból. Nekem azt a feladatot
alkotta adni, hogy a jobboldali
erők uralomra jutásának biztosí-
tása vegett hassak oda, hogy a
baloldali forradalmi erők legna-
gyobb egységének, a kommunis-
ta pártnak az erejét bomlaltassam
gyökeresen, hogy a Rákosi vezeté-
se alatt álló pártban én egy kü-
lön frakciót szervezek Rákosi
ellen. Akár sikerül ezt a frakciót
széles alapokra helyezni, akár
nem, propagandával mindenkép-
pen vigyem bele a köztudatba,
hogy van egy Rajk-frakció, szem-
ben a Rákosi vezetése alatt álló
kommunista Párttal. Himmler-
nek az volt az elképzelése, és
nyilván nem egyenlő elképzelése
volt, hanem hozzátartozott az
Egysült Államok általános poli-
tikájához, hogyha sikerül lega-
bb propagandával belevinni a

köztudatba, hogy a kommunista
pártban belül nincs egység, ha-
nem az én vezetésem alatt van
egy erős, szovjetellenes és ame-
rikai orientációjú nacionalista
frakció, ez már olyan dezorien-
tálódást, irányvesztést, zavart
jelent a baloldali erők táborában
amely könnyebben lehetősé teszi
a jobboldali erők fellépésé-
re.

Elnök: Es eltorlósodhatna a
szocialista fejlődés útjait.
Rajk: Igen. Hiszen a végül
egy polgári demokratikus rend-
szer létrehozása, azaz...

Elnök: Milyen kormányzattal?
Rajk: Polgári demokratikus
kormányzattal, de természetesen
kapitalista tartalommal, a kapi-
talizmus visszaállításával.

Elnök: De személy szerint az
Ön személyével.

Rajk: Nem. Amikor én Himmler-
rel beszéltem, erről nem volt szó
hogy kinek a vezetésével. Nem is
nagyon lehetett szó, merthiszen
akkor Nagy Ferenc, Kovács Béla
és más figurák is voltak meg a
magyar közéletben.

elején hozzám kapcsolta Szónyi
Tibort, aki az ő beszervezett em-
berük volt.

— Szónyi Tibort használtam fel
arra, hogy a Kommunista Párt
szervezeti vonalán különböző ál-
lasokba, különböző nacionalista
soviniásta, szovjetellenes erők
helyezzenek el.

Elnök: Váolja on most azt a
kaderpolitikát, amelyet részben
Ön saját maga, részben Szónyi
Tiboron keresztül vezetett az
említett célok érdekében?

Rajk: Ennek a kaderpolitika-
nak lényege az volt, hogy lehet-
ség szerint az államéletnek azon-
ok a területein, amelyek a hata-
lom átvétel szempontjából dön-
tőek, legyenek megbízható embe-
rek, akikre a népi demokratikus
rendszer megbízhatása szempont-
jából számítani lehet. Meg kell
gyeznem azonban, hogy ez a ka-
derpolitika 1946-ban, amikor én
Himmler Mártonnal beszéltem
még csak felmerült, de nem re-
alizálódott. A realizálása már
nem a Himmler Mártonnal való
megbeszélés alapján, hanem
Tito és Rankovics utasítása és
politikai tervei alapján történtek.

— Ez azonban természetesen végső
fokon egy és ugyanaz a vonal
volt, mert Tito és Rankovics az
amerikai hírgyűnéssel szoros-
an és szervesen együtt dolgo-
ztak. A vonalhoz tartozott, hogy
ők szorosán és szervesen együtt dol-
goztak, különböző tények is ren-
delkezésre állnak. Mindenek-
előtt a francia internálótáborok-
ban szerzett tapasztalatok, amik-
or is saját magam gyűződtem
meg róla, hogy olyan személyek,
akik a mai Jugoszláviában döntő
vezető állami állásokat töltenek
be, a 2-eme Bureau beszervezett
ügynökei voltak és a Gestapo
utján kerültek haza.

Elnök: Himmler a kapcsolat
tartását adta a jugoszláv tén-
nyezőknek?
Rajk: Igen.

ő felemlítet: Népfront naciona-
lista alapon, ifjúsági mozgalom
nacionalista alapon — egyetér-
tettem. Ezt abból tudom következ-
tetni hogy 1947 nyarán, amikor
én Jugoszláviába mentem nyá-

ránt, rendkívül melegen, mi-
szintén tüntető előzékenységgel fo-
gadtak.

Rajk további vallomása fény-
derít Rankovicsal való itteni ta-
lálkozására.

Egyenesen Tito utasítására

Rajk: Rankovics a vendéglátó
gazda néhány udvarias szava
után, hogy meg vagyok-e eléged-
ve a helyzettel stb. röviden rá-
jért az ő utasításnak tulajdonkép-
pen céljára. Megmondta nekem,
hogy ő tud róla, hogy én a ma-
gyar rendőrséggel kapcsolatban
állottam és ő egyenesen Tito uta-
sítására azért jött le mos, Abbá-
ziába, hogy közölje velem:

Amennyiben én a jövőben nem
fejték ki olyan politikai magatár-
tást, amellyel mindenben alátá-
masztom Magyarországon Tito po-
litikáját, úgy le fognak engem
lepezni. Rankovics meglehetősen
gúnyos magatartással kihúzott a
székből egy fényképmásolatot,
amelyt előzárva végezt átadott
nekem. Én ebben a fényképmá-
solatban felfedeztem annak a nyi-
ltkozatnak a fényképmásolatát,
melyet 1931-ben Hegénynek ad-
tam leartóztatásom alkalmával,

mint annak körülményeiről it-
től már beszámoltam. Meg is kérdez-
tem Rankovicsot, hogyan került
ez ő kezébe ilyen dokumentum-
ról egy ilyen fényképmásolat. Ta-
lán a jugoszláv fasiszta rendő-
rségnek volt korábban kapcsolata
a magyar rendőrséggel és onnan
kapnak adatokat, mint ahogy ki-
szokták cserélni egymással a fa-
siszta rendőrségek az információit,
vagy milyen formában? Ranko-
vics erre azt válaszolta, hogy
nem a jugoszláv fasiszta rendő-
rségnek az iratárából került ez elő,
hanem az amerikaiak adták át.

A horthysta rendőrség iratárából
nyugyára mentették át, amikor
a magyar és különböző hatósági
szervek nyugatra menekültek a
háború befejező szakaszában és ez
az iratár az amerikai zónában az
amerikaiak kezébe került. Ranko-
vics'ól megkérdeztem, milyen sla-
pon adták neki az amerikaiak
ezt a fényképmásolatot. Ranko-
vics azt válaszolta, semmi értele-
mre sincs, hogy egymás előtt
zsákbamacsát áruljanak, annál
kevésbé, mert látom kell, az ő
teljes politikájukat és kapcsola-
tukat. Ő megmondhatja nekem,
hogy ők az amerikaiakkal kapcsola-
tában állnak. Ez minderekelőt
az a kézenfekvő tény, amely elő-
tem első alkalommal bebizonyít-
totta, hogy nemcsak a már Fran-
ciaországban beszervezett jugo-
slávok voltak szoros kapcsolatban
az amerikaiakkal, hanem a
jugoszláv kormánykörök tagjai
közül is jobban, beleértve Tito
miniszterelnököt, Rankovics bel-
ügyminiszterét is. Itt még ki kell
térnem arra, hogy miután Ranko-
vics nekem ezt a fényképmá-
solatot felmutatta, én azt mondtam
neki, teljesen felesleges ennek a
fényképnak a birtokában engem
formálisan is beszervezni, hiszen
én úgyis politikailag egyet értek
velük. Rankovics erre azt mon-
dta, én mint belügyminiszter meg-
érthetem, hogy szakszerűségi
szempontból fontosnak tartja en-
nek az apró munkának is elvég-
zését, hogy minden eszközzel be-
legyen biztosítva arról, hogy én az
ő utasításnak eleget fogok ten-
ni. Egyebekben megnyugtattak
engem, mondták Rankovics, hogy
én nem apró munkát akarok
bízni ismerik az én képességeim-
et a kormányban és pártban
elfoglalt helyzetemet és én rák
ők nagy politikai feladatok fognak
hárítani. És ezzel kapcsolatban
megmondotta, hogy később
sok mindenről fogunk még be-
szélni. Egyelőre Tito nevében is
vegyem utasításnak azt, hogy
hajtjam végre azokat a feladato-
kat — amennyiben még nem tet-
tem volna nekik teljesen eleget —
amelyeket 1946 végén Himmler,
jéhat az amerikai hírszerzés egyik
vezetője mondott énnekem.

Elnök: Akkor is hivatkozott ő
Himmlerre.

Rajk: Ezzel kapcsolatban is
említette újból, hogy őket pontos-
san értesítették a Himmlerrel
való beszélgetésemről, erről tud
Tito miniszterelnök és ő is. Ezeket
az utasításokat fenntartják,
amennyiben nem tettem volna
eleget, tegyek eleget ennek. Külö-
nös képpen aláhúzták azt, hogy a
Kommunista Pártban belül minél
tevékenyebben hassak oda, hogy
egy erős Rákosi ellenes frakció,
azaz nacionalista, szovjetellenes
frakció alakuljon ki. Itt meg kell
jegyezni, hogy ezalkalommal,
mint ahogy mondtam, ténybeli-
leg kellett meggyőződnöm arról,
hogy Tito miniszterelnök, Ranko-
vics belügyminiszter és más ve-
ző államférfiak között és az
amerikai hírszerző szervek között
szoros kapcsolat van és az volt
feltévelem, mi bennem később
is megerősödött, hogy ennek a
kapcsolatnak Tito miniszterelnök,
Rankovics belügyminiszter és má-
sok, valamint az amerikaiak kö-
zött régebbi keletieknek kell len-
ni, merthiszen újkénti kapcsola-
tnál lehetetlen az ilyen teljes
együttműködés. Nincs nek és ké-
sőbb sem szereztem erre vonatko-
zólag, illetőleg nem láthattam
ténybeli beigazolást. De ma sem
tudok szabaddulni a felfedezé-
séről, hogy az amerikaiak maguk
Tito is minden valószínűség szer-
int vagy már a fasiszta Jugo-
szláv, idejéből, Tito kompromit-
áló iratokból, vagy pedig a
másik világháború idejében a
Tito az amerikaiakkal való
érintkezésével kapcsolatban Ti-
tóra kompromitáló iratok birtok-
ában kézzel tartásuk éppen úgy,
mint ahogy a már Franciaország-
ban beszervezett jobbi mai jugo-
sláv vezető államférfiak is.

Rajk: ezután Brankov utján Ti-
tónak teljesítet; kémskedésről be-
szélt.

Elnök: Milyen természé ő volt
az adatszolgáltatás? Ténybelileg
mire került?

Rajk: Kiterjedt pl. arra, ami a
jugoszlávokat, a jugoszláv kor-
mányt rendkívül érdekelte, a ma-
gyar költségvetésre. Ezután a
Nagy Ferenc-féle, illetve a Fü-
getlen Kiszácsi Párt jobboldali
átlal Kovács Béla és mások által
vezetett összeesküvés adataira.
Megkapták tőlem a rendőrség
működési és szolgálati sz. bályza-
tát. Kérték tőlem és megkapták
Magyarország közigazgatási tér-
képét. Mindezek lényegében ál-
lamtörténeli képeznek és államtitkok
kapnak meg tőlem Brankov ke-
resztül a jugoszláv körök.

Elnök: Katonai területre nem
terjedt ki az adatszolgáltatás?

Rajk: Katonai területre nem
terjedt ki azért — jól lehet, én ak-
kor ezt nem tudtam, később sze-
reztem róla tudomást —, mert
nekik katonai vonalon külön há-
lőzatuk volt közvetlenül Pálfy-
hoz. Rankovicsal való első ta-
lálkozásom után a Brankovval
való érintkezésem új jellegű ka-
pott, mint ahogy Rankovics nekem
jelezte a beszélgetés alkalmá-
mával. Egymásután érkeztek az
ő részéről az utasítások. Alighogy
viszátértem, a Brankov utján to-
vábbított egyik ilyen utasítás az
volt, hogy minden eszközzel has-
sak oda, hogy a rendőrség, vlam-
mint a rendőrség vezető posztjái-
ra a mi politikánkunk megfelelő
jéhat nacionalista, soviniásta,
szovjetellenes, számunkra meg-
bízható elemeket helyezzenek el.
Ezzel kapcsolatban nyomtatékosan
felhívta a figyelmemet arra is,
hogy nem elég csak ilyenféle
elemeknek elhelyezése vezető
posztokban, hanem igyekezzek
odahatni, hogy a rendőrség egé-
sze és a honvédség egésze, mint
fegyveres alakulatok, Tito polit-
ikájának befolyás alá kerüljenek.
A főtárgyat ma folytatjuk.

Az amerikaiak kémhálózatukat átadták a jugoszlávoknak

Himmler Márton amikor ve-
lem közölte ezt a feladatot, egy-
szersmind közölte velem azt is,
hogy minden valószínűség szer-
int vele, vagy általában az ame-
rikai hírszerző szervek képvisé-
lőivel ez lesz az utolsó beszélge-
tetem, mert ők az egész hálóza-
tukat átadják a jugoszlávoknak
és a jövőben a tennivalókra az
utasításokat jugoszláv vonalon
fogom megkapni. Amerikai rész-
ről meg egyellen kapcsolatomban
volt csak, ez Chapin amerikai kö-
vettel való állandó jellegű, időn-
kénti titkos érintkezésem. Más
kapcsolatomban amerikai hírszerző
szervekkel nem volt.

Elnök: Az amerikai kapcsola-
toknak volt valami befolyása
Cseresznyes, Marshall, Major,
Szász stb. elhelyezésére?

Rajk: Igen. Elfelejtettem mon-
dani, hogy Himmler Márton 1946
végén, amikor beszéltem vele és
ő kifejtette az elmondott prográ-
mot, egyzersmind közölte velem
azt is, hogy kihúsnálva az én
belügyminiszteri hatáskörömet
— mert akkor már belügyminis-
ter voltam — igyekezzem egy-
részt a vezető állásokba számuk-
ra megbízható embereket, azaz
az amerikai politikáját folyta-
tó, vagy az amerikai hírszerző-
ügynökségbe beszervezett embe-
reket elhelyezni nemcsak a bel-
ügyminisztériumban, hanem ki-
használva a Magyar Kommunis-
ta Pártban betöltött funkcióimat,
valamint a kormányban elfog-

lalt helyemet, igyekezzem az ál-
lamapparátus más területein
ilyenféle elemeket elhelyezni.
En a későbbiek folyamán rész-
int Himmlernek arra az utási-
tására, részint más utasításra —
arra azt hiszem később térek ki
— el is helyeztem a belügymi-
nisztériumban Cseresznyes Sándor-
t, aki a jugoszláv hírszerző
szerveknek volt az embere, Mar-
schall Lászlót, aki a francia hírs-
szerző szerveknek, 2-eme Bureau-
ának volt a beszervezett embe-
re, Major Frigyes, aki az ame-
rikai CIC hírszerző ügynökség-
nek volt az ügynöke, Szász Be-
lát, aki az angol Intelligence
Servicenek volt az embere s azon
kívül Kovács alezredes már 1946

épitésében. Amikor belügymi-
niszter lettem — ő erre mindun-
talan visszatért és fel kellett ve-
velem való tárgyalásait, hogy ki-
ben, hogy ő azért irányítja így a
velem való tárgyalásait, hogy ki-
puhatolja, milyen az én beállí-
tottságom a Szovjetunió iránt, a
kommunista pártnak szovjetbar-
t politikáját folytató vezetői
iránt, tehát Rákosi, Gerő, Far-
kas és mások iránt — mennyi-
ben szimpatizálók rokonszenve-
zek Tito és nacionalista politi-
kájával — mennyiben vannak
meg bennem e politikai beállí-
tottságok. Brankov az én válasza-
imból meggyőződhetett arról,
hogy én nemcsak rokonszenve-
zem Titóval, hanem helyeslem az
ő nacionalista és lényegében
szovjetellenes politikáját. Ennek
következtében lett Brankov maga
tartása olyan nyílt, hogy meg-
mondta nekem egyenesen: Ő
Magyarországon a jugoszláv hírs-
szerzésnek a vezetője és kér en-
gem arra, mint belügyminis-
ter, hogy különböző adatokat
szolgáltatassak ki neki, adjak fel-
világosításokat a magyar politi-
kai helyzetről különböző állam-
titkokat képező dolgokról és így
tovább. Brankovval ez volt az
érintkezésemnek, kapcsolatom-
nak a lényege.

Elnök: Az Ön internálótábor-
ból származó ismeretségei szóba
kerültek?

Rajk: Szóba kerültek. Brankov
a velem való beszélgetések alap-
ján mindenesetre olyan benyo-
mást, sőt meggyőződést szerezh-
tett rólam, hogy én azokkal a
politikai szempontokkal amiket

Mint belügyminiszter államtitkokat szolgáltatott ki a hazaáruló Rajk László

Elnök: Most beszéljen arról,
hogyan kezdődtek a kapcsola-
tok a jugoszláv hivatalos ténye-
zők és Ön között? Majd így ju-
tunk el azután a Rankovicsal
való találkozásig.

Rajk: A jugoszláv hírszerző-
szervekkel nekem az amerikaiak
hírszerző szerveitől teljesen füg-
getlenül 1945-ben volt már kap-
csolatom Brankovval. Akkor még
nem tudtam, hogy ők szorosan
együtt dolgoznak az amerikaiak-
kal. Brankovval a NEKOSZ kü-
lönféle ünnepségei alkalmával
találkoztam. Egy ilyen ünnepség
alkalmával ismerkedtem meg,
később pedig mikor már belügy-
miniszter lettem, röviddel rá 1946
tavaszától ő mint a jugoszláv
katonai misszió akkori veze-
tője, gyakran felkeresett engem
a belügyminisztériumban. Már
a NEKOSZ-ismeretségem alkal-
mával is nagyon kiemelte a NE-
KOSZ-nak helyes politikai irány-
vonását. Helyesnek tartotta a
NEKOSZ politikáját azért, mert
nacionalista alapon állott és
utalt arra, hogy a NEKOSZ ki-
csinyben az, ami a nagy jugo-
sláv ifjúsági mozgalom fejlet-
tebb formában — ugyancsak na-
cionalista alapon. Ezzel kapcsola-
tában már abban az időben be-
szélt nekem Tito politikájáról,
aki a világháború befejezése
után nacionalista alapon igyek-
szik a maga politikáját érvényre
juttatni. Ugy igyekezett nekem
beállítani Brankov Titónak ezt
a politikáját, mintha a második
világháborúban megváltozott
össztörténelmi helyzetnek egy új
taktikája lenne a szocializmus

MEGJELENT A
Párisi Divat
1949. évi őszi száma
120 DIVATMODELL
Minden modell szabás-
mintája megrendelhető!
MEGJELENT A
Igy kössünk
OVER, KARDIGÁN,
MELLÉNY, PELLE-
RIN, KENDŐ, SÁL, HARIS-
NYA, FEHÉRNEMŰ, SAP-
KA, KALAP, TÁSKA,
KEZTYŰ, STB.
Kaphatók kiadóhivatalunkban,
az összes újsárgyűjtő helyeken
és könyveskereskedésükben.
KIADÓHIVATAL:
Bpest. Andrassy-ut 7 sz.
Telefon: 226-493. Csokkssz 936.510

Minden este 7 és 9 órakor közvetíti a Kossuth-rádió a Rajk-banda bűnügyének tárgyalását.

A minisztertanács határozatai:

A minisztertanács Dobi István elnökletével pénteken délelőtti ülésen tartott. A minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy a minisztertanács elnöke, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsához felterjesztést tegyen a politikai államtitkárok kiküldetésében való megerősítése és dr. Pesta László miniszterelnökségi politikai államtitkárnak tisztviselői felmentése és egyidejűleg pénzügyminiszteri politikai államtitkárrá való kinevezése iránt.

A minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy a külügyminiszter az elnöki tanácshoz felterjesztést tegyen Szabó András moszkvai

nagykövetté való kinevezésére, egyben Molnár Eriknek a moszkvai nagykövetség vezetésére alól való felmentése és egyidejűleg ny. r. tanárrá való kinevezése iránt.

Az igazságügyminiszter előterjesztésére a minisztertanács rendeletet fogadott el a mezőgazdasági (termelés érdekében egyes ingóságoknak végrehajtás alól való mentesítése, valamint a szolgálati viszonyból eredő járandóságok lefoglalásának újabb szabályozása tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a minisztertanács rendeletet fogadott el az egyetemi gyógyszerészképzés újabb szabályozásáról.

Ünnepélyes keretek között megnyílt a pesti Nemzetközi Őszi Vásár

Az őszi vásár ünnepélyes megnyitáson megjelentek a kormány tagjai, a külföldi diplomáciai testületek tagjai, a népi szervek és a társadalmi egyesületek vezetői, a tábornoki kar képviselői, a Kossuth-díjas művészek, éimunkások és a magyar közélet számos kiemelkedő személyisége.

A vásárt Székely Árpád, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke nyitotta meg. — Ez a most kezdődő vásár — mondotta — nemcsak a hároméves tervünk sikerét igazolja és ez, hogy ez a terv szilárdan realitás alapokra épült, gondos előrelátással és a dolgozó magyar népről érzeti háttérrel bíró bizalommal, hanem feltárja készülő öt éves tervünk hatalmas perspektíváját is. Ez a vásár népünk legközvetlenebb élni akarásának, munkásainak, dolgozó parasztaiknak és alkotó értelmiségünk tehetségét és a szocialista munkaverseny győzelmét is hirdeti.

— Erősek vagyunk, mert dolgozunk, mert hiszünk ügyünk igazságában, mert hiszünk a békeben, a béke egyre gyarapodó nemzetközi táborában, annak a

hatalmas tábornak dicsőséges vezetőjében, a Szovjetunióban. — (Szünni nem akaró viharos taps és éljenzés.)

— Negy szövegesünk újra tanujelét adja barátságának és segítőkészségének, amikor hatalmas kiállítási anyagot hozott vásárunkra. A több mint hétezer négyzetméter kiállítási területen kerülnek bemutatásra azok a szovjet gépek, amelyek majd az ötéves tervünk végrehajtásában is nagy szerepük lesz és azok a mezőgazdasági masinák és szerzők, amelyeket parasztküldöttségeinknek módjukban volt a Szovjetunióban megcsodálni és amelyeknek másai elindulnak majd a magyar mezők felé, hogy a szocializmus felé haladó mezőgazdaságunk embereit felszabadító gépesítésének legyenek előmozdító és segítői.

Székely Árpád beszéde után az ünnepség résztvevői először a Szovjetunió, majd a népi demokráciák pavillonjait keresték fel, majd sorba látogatták a magyar nehézipari gépeit, a vásár egész területét. (MTI)

Kulákcsemete egyetemistát ítél el a népbíróság

A debreceni népbíróság tegnap tárgyalta dr. Szabó Miklós 27 éves debreceni lakos névelés bünyűjét akinek nagyszülei 110 holdas kulákok, apja pedig csatgyáros Szabó a 1940-50 években az egyetemi ifjúság körében végzett különböző fasiszta provokációkat. A DEI az egyetemi ifjúság fasiszta egységsszervezeténél vezető szere-

pet vitt és Debrecenben jól ismerték jobboldali tevékenységét. A tegnapi népbírósági tárgyaláson dr. Szabó Miklóst 2 évi börtönrre, vagyona fele elkobására és 5 évi politikai jogfosztásra ítélték. A védő fellebbezett. Dr. Szabót a tárgyalás után őrizetbe vették.

RÖVID HIREK

— Általános sztrájk Borneo szigetén. A holland hirtözölgát dicsakartai jelentése szerint Borneo szigetén Bandzsemaszine városában általános munkasztrájk van. Az utcákon megerősített rendőrszolgálat és katonai különítmények cirkálnak.

— Eltűnt egy 20 éves leány. Kolozsvári Ferencné Nagyfilópuszai lakos jelentette a rendőrségen, hogy 20 éves Iona nevű leánya néhány nappal ezelőtt dorgálás miatt lakásukról ismeretlen helyre távozott.

— Iszambulban olyan óriási vihar pusztított, hatalmas esőtől kísérve, hogy a volt főváros utcáin tízenketen meghaltak. Isztambul és Anatólia között a vasúti összeköttetés teljesen megszakadt.

— Ellopják a kiutalt lakásból a villanygököket és burákat. Tóth Lajos MÁV tiszti, Erőss Lajos-utcai lakos feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, mert a részlejt kiutalt lakásából a villanygököket és burákat leszerelték.

— Szilágyi Sándor 30 holdas hajdúnánási kulákok családja kiserlete miatt 6 hold fogházra és 300 forint pénzbüntetésre ítélték a törvényszék. Szilágyi cséplés után mázsáitatta búzáját, többször fordult kocsijával és két fordulat elakart esni, ami 10 zsák búza eltűnését jelentette volna.

* Minden heten szombatig szerdaig vásárol meg a szocializmus

Könyvet a népnek

Könyvet a népnek! — ez a címe a Pravda vezércikkének. — Országunkban — írja a lap — a Kommunista Párt és a szovjet kormány bölcs gondoskodása halatlant méretekben megnövelte a könyvkiadást. Évről-évre több könyv kerül forgalomba. 1948-ban már felvél több könyvet adtak ki, mint a háború előtt. A szovjet hátságok és kiadóvállalatok a múlt évben már több, mint 900 ezer könyvet és brosúrát hoztak forgalomba, 11 milliónál nagyobb példányszámban!

Az irodalom minden ága élet-szükségletévé vált a szovjet népnek. Könyvtár és könyvszekrény a munkás és a kolhozolózó egyik legfontosabb szükségleti cikke, még a Sarkvidék településein is. A könyv helyet foglal a szovjet hadsereg fegyverei között is. Az orosz irodalom már azoknak a szovjet népeknek is közkincsévé

vált, amelyeknek a szocialista forradalom előtt nem is volt saját irodalma és teljesen irástudatlanok voltak. A marxizmus és leninizmus klasszikus műveit is tömeges példányszámban adják ki. Lenin és Sztálin műveinek példányszáma évenkénti eléri a félmilliót. A központi és helyi kiadóvállalatok a szociálpolitikai könyveket hozzák legnagyobb példányszámban forgalomba.

A klasszikus orosz szépirodalom műveit is egyre nagyobb példányszámban adják ki. Ezekkel a művekkel a sok nemzetiségű szovjet állam népei ilymódon anyanyelvükön ismerkednek meg.

A Szövetséges Tanácsköztársaságokban sorozatosan jelennek meg a szovjet népek íróinak művei. A soknyelvű szovjet irodalom műveit a kommunizmus: együtt építő testvéri népek hatalmas kórusát szólaltatják meg.

Megkezdődött a színiévvad

Társulati ülésen ismertette Horváth Jenő igazgató a színház új célkitűzéseit

Pénteken délelőtti 11 órakor tartotta első Társulati ülést az államosított debreceni Csokonai Színház. — Horváth Jenő a színház elnökének új igazgatója üdvözölte a társulati tagjait:

— Ebben az évben — mondotta — a színház maradéktalanul a dolgozó színház lesz. Társulati ülésen a társulat tevékenységét válogattam össze, akik hű tolmácsok lesznek a nagy szovjet írók és klasszikusok mondánvalóinak. Az együttes jó munkáját vezet a szocialista realista színjátszás felé. Juhász Robert az MDP megbízottsága nevében biztosította a társulati tagjait a Magyar Dolgozó Pártja támogatásáról, kihangsúlyozva, hogy ebben az esztendőben igen komoly feladatok vannak a színházra Debrecenben és a vidéki társulatok esetében is.

Asztalos Sándor kultúratanácsnok a következőket mondta: — Debrecen dolgozó már valóságos kiállításokhoz a jó előadások. Az előző esztendőben sokat eszelődtek a színházban, vásárgépek börtörkált. A színjátszás becsületét az új társulatnak helyreállítani és erre minden remény megvan. Bizalommal tekintünk az új társulat működésére és jelentőse ki és egyben megígérte, hogy a város erkölcsi és anyagi támogatásban részesíti a színházat. — A társulati tagjai nevében Sugár László tőt igértette a jó munkára majd Darázs Ilona szólalt fel.

— Most vagyok először színháznál és mint főiskolát végzett színész úgy érzem nagy feladatok előtt állok. Közel kell kerülnünk az üzemi munkához. Ki kell mennünk a munkások közé. Sztaniszlavszkij körökét kell alakítani, a Szovjetunió példájára patronázmunkát kell végeztünk a kultúraneportok között. — Ezzel a társulati ülés végetért. Horváth Jenő igazgató a „Debreceni” munkatársának adott nyilatkozatában a következőket mondta: — Móri Zsigmond: „Uri muri” című darabjával nyit a színház október 7-én Utána a „Dohányon veit kapitány” bemutatója következik, majd a „Moszkvai jellem”. Az Uri muri nagy

sikernek ígérkzik. A diszletek pompásak, Varga Mátyas a budapesti Nemzeti Színház díszletmestere készíti. Az évadban bemutatjuk Shakespeare: Felsőt szerelmek és Szentiványi: a tornászok című drámáit ezen kívül az egyetlen népi drámát, amit most mutatnak az országban Magyarországon Lopo de Vega: „Cydikos faul-ját. Gyerekek: azaz a színház bemutatja, ezek között első helyen említhetjük „Tamas bátyja kunyhóját” melyet Tavas Bugariában mutatnak be sikerrel. Legkövetkező darabjaink közé tartozik az „Ifjú gárda”.

A társulati tagjai a következők: igazgató: Horváth Jenő, kormány: Endre Emil, ügyelők: Dombrády E. és Balogh Tibor, szűkö: Baar Ildikó, öv: Horváth Jánosné. Szereplőgárdát: Fogarassy Mária, Korösy Ann. Lantos Edit, Szentimrei Éva, Láng Baba, Hodosy Mária, Spányik Éva, Miklósy Lászlóné, Mihályi Laci, Jurik János, Takács Anna, Karossy Margit, Darázs Ilona, Peter Cizi, Palocz László, Thuroczky Gyula, Hajdu Péter, Sugár László, Dékány János, Szűri György, Zentha Ferenc, Bura János, Angyal Sándor, Kútuczky József, Zámori László, Csyörgy László, Valda Dező Boros János, Szűcs András, Szeprenyi Mihály, Schmeck Mihály, Miklósi László.

A szegedi Állami Nemzeti Színház balettkapara: Csáki Magda, Kosasvári Ottília, Sz. Karolyi Júlia, Poca Maria, Liszt Maria, Rimóczy Viola, Férják: Nagy Sándor, Grimm Béla, Ban Eiemér, Szavai Lajos, Bozso Árpád. Munkácsigazgató: Seprényi Lajos, titkár: Czombi Lajos, szervezőtitkár: Kozárczy József, pénztáros: Köröm Margit, Czóczy Erzsébet, titkár: Berényi Mária, színpadmester: Zolnai Imre, moszkaiak: Bogdán Lajos, Szóts Miklós, Ceder András, Horváth Ferenc, Székelyhidi Sándor, Kellécs: Osváth Ferenc, világ: Szabó Károly, fodrász: Zakar István, férfiszabó: Heli Árpád, népszabó: Heli Árpád, festő: Horn F. Andor, Buresz Jenő, bútoros: Nagy Sándor. — Az Uri muri próbái tegnap délután megkezdődtek.

Cséplés villanyerővel

A moszkvai megye járásában széles körben bonakozik ki a szocialista munkaverseny, hogy a kolhozok teljes villamosítását és az új termés betakarításához szükséges villamos-cséplő állomások előkészítését határidő előtt befejezhessék. A munkaversenyben a puskini és klni járások kolhozparasztaik igen jó eredményt értek el. Ezekben a körzetekben rövid idő alatt összesen 207 kolhozot villamosítottak, öt vízlerőművelet építettek, öt motoros villanytelepet állítottak fel 80 km hosszú vezetékkel és 150 villamos állomást szereltek fel. Villamosították az összes gép és traktorállomást és szovholt, 405 állattenyésztő telepet és gazdasági épületeket, 154 cséplőállomást, 8216 kolhozparasztházak, nagyszámú klubot, olv sőhelyiséget, könyvtárt, iskolát és kórházat. Jelenleg folytatódik a munkálatok a villamoserőnek a kolhoztermelésbe való bevezetése érdekében. Az új termés szemesgyűjtésének elcséplése: az összes mezőgazdasági szövetkezetek a cséplőállomásokon elektromos erővel bonyolítják le.

Halálos szerencsétlenség Balmazújvárosban tolatás közben halálos szerencsétlenség történt a napokban. Kálmán Sándor 28 éves Mák utca 21 szám alatti lakos, MÁV vonatvezető a balmazújvárosi állomáson tolatás közben szerencsétlenül az utközö közé került. Pillanatok alatt összelapította a vonat ütközője Kálmánt, aki azonnal meghalt.

Tartós békéért, népi demokráciáért!

A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának lapja, BUKÁREST.

1949. szeptember 16-tól hetenként jelenik meg.

A demokrácia és a béke harcok lapja új megjelenést formájában még több úttörést, még több hírtanyagot nyújt olvasóinak.

Egyes szám ára: 50 fillér. Előfizetés negyedévre: 6. Ft.

Előfizetéseket felvesz a kiadóhivatal: Budapest, VIII., József közp. 3. Tel.: 220-003, 220-004.

Vellünk a haladó világ

Egy hét óta a Rajk-banda elleni ügyben kiadott vádirat, illetve a tegnapi megkezdődött tárgyalás áll a világpolitika érdeklődésének homlokterében. A világ valamennyi újságja vezető helyen foglalkozik a titóisták magyarországi összeesküvésével a főtárgyaláson pedig megjelentek a Szovjetunió és a népi demokráciák sajtójának kiküldöttei, valamint a legfontosabb nyugati hírigyörgységek megbízottjai.

Ha átlapozzuk az utóbbi lapok Rajkékkal kapcsolatos sajtóvisszhangjait, világosan láthatjuk, hogy ebben a kérdésben sem vagyunk egyedül. A hazáróluk elleni küzdelemben is mellénk állott a haladó világ, elsősorban a hatalmas Szovjetunió az egyre erősödő népi demokráciák és a még kapitalista elnyomás alatt élő országok haladó erői is. Nem kevesebbet bizonyít ez, minthogy a haladó világ a mi küzdelemünket, melyet a kemek, szabotörök, imperialista megbízottak ellen folytatunk, magukénak érzik. Rajkéka a Szovjetunió vezette békefront szilárd egységén akartak patkányjukat futni, a felettük aratott győzelem tehát az egész haladó világ közös ügye, közös győzelem.

Természetesen az imperialista sajtó sem maradt tétlen a vádirat közzététel után. Egymásnak ellentmondó cikkei, zűrzavaros koholmányai és fekevesztett hazudásai egy csapásra elámulatták, hogy az imperialista gátlakot hideg zuhanyként érte cseledek leleplezése és ártatlanlanság tétel. Ez eset annál fájdalmasabb számunkra, hiszen a Rajk-banda leleplezése nyomán fény derült azokra az általános eszkozókban nem válogató módszerekre is, melyekkel az imperialisták bele akartak avatkozni a népi demokráciák belügyeibe, hogy ezeket a népeket leválasszák a Szovjetunió és a békéltábor frontjáról.

Még itt kell megemlékezni arról is, hogy a Titó kormány mely hallgatásba burkolózik a vádirat közzététel óta. Ez a hallgatás már több, mint beismerés. Lehet, hogy később a közvélemény eltalálja kiagyalt koholmányait, ez azonban nem fog változtatni a lényegen.

Rajké bűnpere: a szabad országok, az egész haladó emberiség győzelem. Rajké bűnpere: az imperialisták és kapcsolt részek szegényteljes kudarc, csufos veresége. Rajké bűnpere: a magyar nép számára újabb bizonyíték arra, hogy a szocialista építésért, belső és külső békéért, függetlenségünkért és szabadságunkért vívott harcunkban biztos és hatalmas segítőtársunk a legközvetlenebb békéltábor. Ebből a támogatásból népünk új erőt merít a további harcokra, küzdelmekre és megerősödve áll készen arra, hogy a jövőben is maradéktalanul betöltse azokat a feladatokat, melyek a szocialista építés és a béke megvédése terén reá vár.

— Szófiaiban megnyílt a Nemzetközi Diákszövetség Tanácsának ülése. A szófia Nemzeti Színházban ünnepélyesen megnyitották a Nemzetközi Diákszövetség Tanácsának III. ülését. Az 50 ország ifjúságát képviselő küldöttek lelkesen élték Szóliát és meleg szeretettel lelkesen köszöntötték a szovjet ifjúság küldöttségét.

— A rák Franciaországban. Hivatásos francia statisztika adja hírül, hogy 1948-ban a Franciaországban meghalt 506 ezer személy közül 70 ezer rákban halt meg.

Rajk gyalázatos terve nemzeti kultúránk megsemmisítésére is irányult

Irók, művészek, tudósok állásfoglalása a Rajk-ügyben

Rajkék már bírják előtt állanak. A bírói pulpituson ülők egész dolgozó népközpontot képviselik, valóban a nép fog itélni a bűnösök fölött.

S a dolgozók nagy társadalmi állásfoglalásaiban már kifejezi ítéletét, a nagy tárgyalás bírái csak megszövegezik a nép ítéletét.

Az üzemek öntudatos munkásai, dolgozó parasztjaink már ezer és ezer táviratban, röpgyűlési határozatokban adták kifejezésüket felháborodásuknak, gyűlöletüknek. Most az értelmiség legjobbjaihoz fordulunk, tudóshoz, művészhez, mondják el, mit érznek.

A tudós

Keltesy Aladár, a neves szemészprofesszor, egyetemünk ezévi rektora így nyilatkozik:

— Szinte érthetetlen az emberi természet ilyen féktelen elaljasodása. Szóvalkezes a legjobbak meggyilkolására, a közösségérvétől való teljes kivetkőzés, háttéradás, ámtítás, félrevezetés mind olyan halmazatban, hogy még az emberi elme eltvelyedéseit ismerő orvost is megdöbbentti.

— A magyar tudományos élet most szabadult meg a reakciós kapitalista tudomány bilincsétől, most kezdte meg haladó, a nép ügyét szolgáló tudomány nagyszerű építését, azét a tudományt, amely „formájában nemzeti tartalmában szocialista.”

— Ez a tudomány áll, mint világitó fátyla a magyar tudomány művelői előtt láthatatlanul nagy horderejű perspektíva nyílt meg a tudományos fejlődés számára. Ez is őszre akarja rombolni Rajk és bandája, mielőtt még az első nagy sikerek gyümölcseit dolgozó népközpont elvezethette volna.

— A nagy összeesküvést a magyar munkásosztály nagy pártja, bölcs vezére, a magyar nép nagy tanító mestere Rákosi Mátyás vezetésével elalpusztította. Ezzel az egész magyar tudományos élet, minden a tudomány terén dolgozó halálját és megforróbb ragaszkodását vívta ki — fejezte be nyilatkozatát Kettesy Aladár rektor.

Az író

Sorban következően dr. Juhász Géza, az ismert író és egyetemünk jónévi irodalomtanárát kérdeztük meg. Juhász Géza nyilatkozatát itt adjuk:

— Értelmiségi ember számára megint szegényteljes intelem ez a Rajk-ügy, melynek pokoli bűneit immár napról-napra megáfolhatatlanul tárja a világ nyilvánosságára elé a bírósági tárgyalás. Hát ez volt a Horthy-korszak hazafisága! Mit akartak ezek az árulók? Elvenni a dolgozóktól munkájuk örömét, eredményét, ismét üldözött vaddá változtatni a haladó magyar szellem vezetőit, írókat, tudósokat, művészeket, kiverni a magasabb iskolákból a munkás és paraszt gyermekeket. Polgárháborút akartak, legjobb fiaink leggyilkolását, országunk alárendelését a cezaromániás Titónak s népgyilkos megbízóinak, az imperialista nagytőkéseknek.

— S milyen közel volt a veszély! Tudjuk ugyan a történelemből, hogyan tapadnak minden forradalomhoz karriervadász kalandorok belső árulók,

de ami Rajkéknek sikerült, az már hajmeresztő.

— Amekkora volt a veszély, akkora a vezetőink érdeme, első sorban a Rákosi Mátyásé, hogy még idejében leleplezték és ártalmatlanná tették az árulókat. A Rajk-ügy világügy s a Magyar Dolgozók Pártja, nyomonkövetőségünk az egész világnak visszatnyuló bűnök felderítésével.

— A magyar bíróság bizonyára hivatása magaslatán lesz majd az ítélethozatalban. De van neknek az ügynek további tanulságai is. Az értelmiség ingadozó része megint lépve ment eleinte a reakciónak, amely a szovinizmusokra építve igyekezett az árulók iránt részvételeket keltetni. Tanulják már meg: az igazi magyar hazafiság alapfeltétele az ígathatatlanság és a szocializmus vezetése országba, a szovjetunió iránt. S még valamire figyelmeztessen ez a pör: Rajkék

bizonyára nem az utolsók, akik élvonalba furakodva igyekeznek aláaknázni népközpontunkat. Egy pillanatra se felejtjük József Attila intelmét: „Ne tekozold bizalmadat!”

A festő

Menyhárt József így nyilatkozik:

— Rajkék gyalázatos terve nemzeti létünk egyik szilárd alapját, nemzeti kultúránkat is megsemmisítéssel fenyegette. Mert ha egy nemzet függetlenségét feladja, feladja nemzeti kultúráját is. Nemzeti kultúráját is. Nemzeti kultúránk segít megközelíteni más nemzetek kultúráját és csak ezen keresztül képzelhető el az igazi nemzetköziség is.

— Az árulók, a gyilkosok Magyarországot jugoszláv gyarmattá akarták tenni. Epp olyan veszélyt jelentett tervük kultúránkra, mint amilyen a német ve-

szély volt, amilyen mérhetetlen károkat okozott nemzetünk életében, kultúránk fejlődésében a német elnyomás. A jugoszláv gyarmattá süllyedt országban aztán kényelmesen tovaerjedt volna a nyugati imperialisták lelketlen ártalmas, destruktív „kulturájának” ezer és ezer megnyilatkozási formája.

— Mi magyar művészek izzó gyűlölettel fordulunk szembe az ilyen hazaáruló kísérlettel, melységesen elítéljük a Rajk-banda gyilkos merényletét és azzal válaszolunk, hogy még harcosabban állunk ki új művészetünk tisztult eszméi mellett, eszetünkkel segítünk építeni az új országot. Az épülő szocialista Magyarországot új, igaz emberét adjuk művészetünkben, én, a festő, ezt az új szocialista embert akarom festeni. A leleplezett összeesküvés új erőt ad a munkához! — mondja befejezésül Menyhárt József festőművész.

Traktorok az őszi ugaron

Munkaverseny a debreceni gépállomás traktoristái között

Még nincs ősz, de a nyárvége már ködfátyolt húz a nap elé hálónként. Es mind fáradságban roppen fel az is az égbe és mind később űzik el az északi homályt.

De már szürkületkor élénk a határ. Azok, akik éjszaka dolgoztak, most térnek pihenésre és a váltás is érkezik. A debreceni traktoristák percel sem pihennek. Ejjel-nappal őszi műveztantás, versenyben áll a gépállomás.

A kis Csepel 100-as most bizonyítja be kiválóságát. A dülölköt hepehupám zokszó nélkül víz kettőnkét, az útba vajt fogaskerekek nyomán egészen a traktorokig.

Macs. A közlben két traktor, arrább Látóképtől, a Hortobágy felé menve, baira az úttól négy dolgozó. Feketlen fénylő hátú barázdák nyitókodnak kényelmesen a széles határban. Itt már jártak a gépállomás dolgozói. Halk, majd egyre erősödő dobogás, mely végül is elnyomja a kis motor zaját. Rocsó Miklós gépészhez érkeztünk.

Molnár János dolgozó paraszté a föld. A tábla végénél áll és úgy figyeli a munkálatokat: Négyen vídámodik... de hagyjuk, hadd beszéljen ő...

— Amnyit mondhatok, hogy soha nem kapott még ilyen jó művelést a földem. A gépállomással leszerződtem, ha hold felszántásán és vezetésére és csak a legnagyobb elismerés hangján szólnak a munkáról. Tavaly kinlódtam és a jószágaimat, két kis tehencmet húzatam meg, mégsem értem el feleannyi eredményt sem.

— Most? Olcsón jót, negyven jó munkát kapok.

— Igyekszünk — nevet le a traktorról Rocsó Miklós. Egy pillanatra lezsalál a gépről és szót vált velünk:

— Most bizonyítjuk be, hogy a versenykihívásunk nem pusztán szó volt. Itt a földeken mindenkinek módja van kitűnően dolgozni. Mi valamennyien a jó munka mellett döntötünk, mert: nemesek a beszület kívánja így, hanem tudatában vagyunk az őszi szántás vetési ütemterv végrehajtása fontosságáról is. Ezzel a munkával, a fokozott versenykedvelés nemcsak a szocializmust építjük, hanem és főként ezzel kemény öklök-csapást mérünk a Rajk-bandára.

akik el akarták venni a népiől a traktort, a földet, a felémelkedésnek minden lehetőségét. Nahát nem sikerült. Nem sikerülhetett. A nép államát nem döntheti meg egy áruló klikk, egy olyan banda, ahol sem munkás, sem paraszt nem volt. Mert a dolgozó nép egységesen áll a békefront mellett és felszöklik a magyar nép

élcspata, a Magyar Dolgozók Pártja és Rákosi Mátyás mögé. Fokozott munkánk építi a szocializmust és biztosítja az őszi szántás vetési verseny megnyerését.

Valóban így lesz.

Biztosíték rá, Rocsó Miklós és rajta kívül a többiek. Jóna József és Páku Lajos, a brigád és egyéni verseny kezdeményezői.

Iskolában, magánéletben példa a KOMSZOMOL!

Jobb tanulás, kevesebb hiányzás, a sugás, „puskázás” megszüntetése a debreceni diákok vállalt új feladatai között

Zsúfolásig telt a Magyar-Szovjet Társaság gyönyörűen felszerelt nagyterme lelkes diákokkal: a debreceni középiskolák Márciusi Gárdistái és aktívái áll tartották első nagy aktívájukat.

Nagy Károly MINSZ tiktár szölk az aktíván a Rajk-kémbanda gyalázatos tervéről. A magyar ifjúság mély megdöbbenéssel fogadta, hogy az ifjúság nagy vezére és tanítója, Rákosi Mátyás ellen is gyilkos merényletet terveztek a hazaárulók. A debreceni ifjúság mélyen elfélt a gyűlöletes árulókat és követelt a kémbanda minden egyes tagjának méltó megbüntetését. Elmondotta Nagy Károly, hogy a VII-én találkoztak az imperialista államokból jövő haladó szellemű fiatalokkal. Ezek a fiatalok képet adtak az ifjúság oitani helyzetéről.

Percekig dűbörgött a taps Nagy Károly beszéde után. „Tanulunk és építünk, Rákosi a vezérünk!” hangzott fel ütemesen.

Karsai Ferenc, a Diákszövetség városi tiktára vézolta ezután az új feladatokat. Az új tanév az első iskolai esztendő, amikor az iskolák padjait munkás- és parasztfiatalok öltik meg. Gyökeresen megváltozott a viszony a diákok és a pedagógusok, a tanulók között. A tanulás olyan erővel végzik a diákok, mint még soha.

Bizonyoságot erről a hozzászólások során történt versenykihívások tetek: Erdélyi Ferenc a Fazekas Mihály-gimnázium diákjai nevében Debrecen minden középiskoláját versenyre hívta tanulmányi eredményben, fegyelmi ténen és a diákszövetségi munká-

ban. Székely Károly a debreceni iskolák tanulókból hívta ki a Fazekas Mihály-gimnázium tanulóköré nevében, a Gépipari gimnázium kollégiuma pedig a debreceni kollégiumokat hívta fel munkaversenyre. A diákok felszólalásai után dr. Szatmáry István a pedagógusok nevében beszélt és rámutatott arra, hogy kitüntetést egy pedagógus számára, hogy nevelje a mai ifjúságot.

Kerpár Béla, a Diákszövetség Országos Központjának kiküldötése mondott zárszavakat, majd Csabai Magda felolvasta az MDP központi bizottságához intézendő határozat szövegét, amelyet egyhangú lelkesedéssel fogadott az aktív. A határozat szerint mélyégesen elítélt Debrecen diáklifjúsága az áruló, gyilkos, rockista kémbandát és megbüntetésüket kért. Fogadalmat tesznek, hogy a magyar frontján dolgoznak a béke-tábor erősítésén. Vállalták a Diákszövetség aktív tagjai, hogy eddigi tanulmányi átlagukat 5-re emelik, biztosítják a munkás- és szegényparaszt diáktársak vezető szerepét, segítik őket.

A debreceni diákok munkafegyelmük megszüntetése érdekében vállalták a késések kiküszöbölését, a hiányzásokat a mult évnek felére csökkentik, a sugást és a „puskázás” megszüntetik. Októberben megszűntik a kollektív és egyéni szocialista munkaversenyt. Iskolai munkájukban és magánéletükben a Komszomolt tekintik példaképül.

A diákok nagy lelkesedéssel tetek magukévá a határozatot.

A Technika Háza

A Technika Háza több mint 25 évvel ezelőtt létesült Leningrádban. Egy ipari kiállítástól alakult ki, amely annyira bevált a gyakorlatban, hogy állandó intézménnyé fejlesztették. A Technika Háza szorosan összeköttetésben áll az ország üzemével, tudományos laboratóriumával, intézeteivel. Tágas előadótermelben a legkiválóbb tudósok, mérnökök és élenjáró technológusok tartanak naponta felolvasásokat, előadásokat a szovjet tudomány újabb vívmányairól, az üzemekben szerzett tapasztalatokról és a munkások újításairól.

Az intézet munkája azonban nemcsak az épület falain belül folyik. A Technika Háza a kerületi kultúrházakban, gyári klubokban és az önképzéssel foglalkozó üzemi körökben is rendez előadásokat. A tudósok, a főiskolák és tudományosi intézetek munkatársai a Technika Házában megbízásból kimennek a vállalatokhoz és a helyszínen ismerik meg a dolgozókkal a tudomány és technika terén elért eredményeket. A Technika Házában technológiai szakosztályok szűke körű tanácsadó munkát folytatnak írásban vagy szóban készségesen válaszol minden dolgozó kérdésére.

A Technika Házában igen nagy a népszerűsége. Fontos helyet tölt be Leningrád kulturális életében is. A mult évben több mint 250 ezer mérnök, tudós, mester, munkás és diák látogatta és használta fel szolgálatait.

Impozáns látványt nyújt a Technika Házában a technikai irodalom szakkönyvtára. A karológus-szobában, a kartoték-fiókonnál egy híres tervező pillantunk meg, aki a tájékozott szakirodalmat legújabb műveit keresi. Amott egy munkásújtató áll, mellete egy doktori értekezésén dolgozó egyetemi hallgató keresgél a kartotékokban. Az emberek tízezei látogatják a könyvtárat.

A könyvtár feletti emeleten van az állandóan megujuló ipari kiállítás helyisége. Itt, a kiállított rajzokon, mintákon, működő modelleken és gépeken, szerzámgépeken és készülékeken a látogatók megismerkedhetnek minden újjal és korszerűvel. Ezt a kiállítást a látogatók nemcsak nézegetik, hanem tanulmányozzák is. Raszov mérnök, a kiállítás vezetője, érdekes példát mondott el arról, hogy milyen gyakorlati jelentősége van a dolgozók nevelésében. A kiállítási termek állandóan megtöltött látogatók között: egy alkalommal észrevet egy fiatal fiút, aki órák hosszat álldogált egy elektromos melegítő készülék mellett. A mérnök megkérdezte tőle, miért érdekli annyira az a készülék.

A fiú azt felelte, hogy a Kirovgyárban, ahol ő rézmunkás, a műhelyekben tűzhelyeken melegítik a csöveket. Most, hogy megtekintette a kiállítást, elavultnak és értelmetlennek találja ezt a módszert. A fiútelemben elvitte magával a készülék rajzát. Nemskorára újból ellátogatót a Technika Házába és örömmel mondta el, hogy javaslataira a gyárban elfogadták azt az egyszerű és olcsó melegítési rendszert, amelyet a Technika Házában látott. Ettől az időől kezdve a fiútelemben állandó látogatója és aktivistája lett a Technika Házában.

A Technika Házában működés nem szorítkozik csupán Leningrádra, hanem a Szovjetunió egész területének termelési munkásai és újítóit ellátja tanácsal, útmutatással. Könyvismeretéseit, a kiváló elmunkások tapasztalatairól szóló jeleptéseit, technológiai füzeit a Szovjetunió valamennyi gépgyárában elküldi.

A Technika Házában felolvasói és előadói között olyan nevetek találunk, mint Prokofjev tanárt, a sztnképelemzés kiváló szaktekinetelyét, Bortkovic és Szokolov híres esztergályosokat, Murzios acélöntő munkást, agyorsolvasszási eljárások mesterét. A Technika Házában többszáz ilyen aktivistája van.

A szocializmus hazájából

**SZABADELTI SZÍNHÁD,
OLVASÓTEREM ÉS SPORT-
VÁROS — KULTURPARK
RIGÁBAN**

Riga dolgozói szép ajándékokat kaptak: a Kis-tó festői partján megnyitott a köztársaság első kultúrparkja.

Az új parkban felépült egy 8000 férőhelyes szabadtéri színház. — A faragott díszítményekkel ékes szabadtéri színház mindkét oldalán lett népi viseletben munkások és munkások szobrai állnak.

A színháztól nem messze helyezték el a sportvárost, a könyvtárat és olvasótermet. A park látogatóinak kerékpár, csónak és a vízisport minden ága, strand és tánchely áll rendelkezésre. A park egész területén több mint 170 különböző épületet állítottak fel, 18 pavilon és kioszk nyílt meg.

HOGYAN VERSENYEZZEN EGY SZOVJET ÜZEMEN

A Mikojan-kőgyár új gyártmányok előállítására tért át. Műhelyem, mintás vázson és néhány újfajta köntös termelését kezdték meg. A gyár dolgozói szem előtt tartották, hogy az új gyártmányoknál azonnali gondot fordítsanak a kifogásalan minőségre.

Az üzemi bizottság versenyt írt ki a kiváló brigád elnevezésére. Két sztahanovista nő: Pionnikova és Malova volt a kezdeményező. Az üzemi gyűlésen elmondták tapasztalataikat a selejtelőtti munkájukról. Alig néhány nap múlva már 23 brigád ostromolta a versenyt az elsősegély és áramlót az elsőszűz áru a raktárakba. De sejtik még mindig akad. Fontos volt tehát, hogy a legjobb munkások és brigádok munkamódszerét általánosítsák.

Az üzemi bizottság ekkor műhelyenként megszervezte a tapasztalatcsereket. Először Pascinokó kőöntő gyűjtötte meg a köré társait, részletesen elmagyarázta nekik, hogyan kell legelőnyösebben kezelni a gépet, mint kell beállítani a fenalat, hogy kiűzözhődjék a minőség rovására és hiányosság.

Ily módon az üzemen öt sztahanovista-iskola alakult, amelyekben jelenleg negyvenen tanulnak. A munkamódszer átadás a legjobb segédmunkások és munkások vezetik. Az eredményre jellemző, hogy Aladinszkaja munkáskő, aki hosszú időn át normál; sem tudt. teljesíteni, ma már elmunkás.

Rendszeresítették az üzemben a kiváló brigádok összejöveteleit. Bevonták a versenybe a mérnököket és a műszaki dolgozókat, akik arra törekedtek, hogy a termelés elmaradást területét támogassák. Dunajeva mérnököt pl. segített rendezni a kötőgépek munkáját, Csugunova technikus új gépek kezelésére oktatta a munkásokat.

A legérdekesebb a gyárban megalakult vegyesbrigádok munkája, amely oda fejlődött, hogy láncszerűen egyesítették az összes munkafolyamatot. Most mindegyik gombolyító két kötőnő lát el fonallal, a kötőnők kiszolgálják a szabásokat, azok pedig a varrónőket. A vegyesbrigádok tagjainak keze alatt szinte repül a munka. A brigádverseny keretében egyéni verseny folyik, ami különösen emeli a munka termelékenységét és a dolgozók élelviszonyainak állandó javulását.

ROHAMOSAN BŐVÜL A KÖNYVTÁRHÁLÓZAT

Taskentből jelentik: Üzbegisztánban mintegy 1400 könyvtár áll a dolgozók rendelkezésére. A könyvtárhálózat az utóbbi időben jelentősen bővült, különösen a kolhozokban. A múlt év végén a kolhozokban még csak 98 könyvtár működött, ma pedig a könyvtárak száma már meghaladta az ötszázat.

magyar nép nyugalmának és békéjének frontján még éberebben teljesítjük kötelességeinket

A rendőrség állásfoglalása a Rajk-ügyben

A debreceni, VIII. kerületi rendőrfőkapitánysághoz tartozó rendőrök a következő nyilatkozatot adták Rajk László és társai gyalázatos hazaféltásával kapcsolatban:

— Rajk László és bandája a magyar népi demokrácia eddigi eredményeinek megsemmisítésére törekedtek, az akarták ezek a Horthy brigantik még itt maradt

maradványait, hogy a nagy Szovjetunió által kapott szabadságot a rabsg bűncse váltsa fel. Népi demokráciánk erős és ezzel az összeesküvés leplezésével meg erősebb lett. Dolgozónk érzik és tudják, hogy nagy hálaival és köszönettel tartoznak Rákosi Mátyásnak és a Pártnak ezért az éberségért, amellyel a veszélyt elhárították fejünk fölül. A hála és a köszönet, a Párt és

Rákosi Mátyás iránti hűség szavain túl most egész dolgozó népünk még fokozottabban munkával, munkaversenyekkel, mindenki a maga helyén lelkiismeretes munkával, mi rendőrök a magyar nép nyugalmának és békéjének frontján teljesítjük még éberebben kötelességünket, hogy mielőbb megvalósuljon mindnyájunk álma: a szocializmus!

Fokozzuk a termelést, ez a válaszuk a Rajk-bandának

Munkaversenyben a csepeli csőhidegvonó dolgozói

A csepeli WM-csőhidegvonóban a csikorgó gépek elnyelik az emberi hangot. A mozgó daruk, a vad íramban szálló szalagok elkápráztatják a szemet. És a valóság megélel az üzem nevével: nincs is olyan hideg itt. Izzó vas szaga terjeng a levegőben. A terem egyik részében ugyanis hevítik a vasat, majd hideg állapotban, mintha gumival lenne. Készítik a csöveket a kerékpárokhoz, mozdonyokhoz, gázvezetékekhez, finomműves eszközökhöz.

A munkaverseny kihívásról beszélgetünk Vázsonyi Miklós üzem vezetővel.

— Nekünk — mondja — akik a magyar ipar egyik jelentős szek

torának vezetői vagyunk a műhelyekben, a munka és a nevelés vonalán egyaránt az éien kell járunk. A szovjet vezetőktől kell példát vennünk. Ezért határoztam el magamra; eme szocialista munkaverseny-kihívásra.

— Melyek a versenyfelételek? — kérdeztük.

— A verseny célját négy pontban foglaltam össze: 1. A szocialista munkának megfelelően kell vezetni és beosztani a munkame-
netet. A munkamódszerátadás ki-
szélesítésével 1 százalékkal kell emelni az üzem termelését. 2. A selejtet a jelenleghez viszonyítva 0,5 százalékkal kell a verseny végéig csökkenteni. 3. A művezetőknek tovább kell képezniük magukat, az újítók munkájába fokozott mértékben kell bekapcsolódniuk. 4. Mozgalmi vonalon pedig a tanulási és tanítás a cél. Ezek a feltételek. Mindez vár, meg a verseny még ennél is többet jelent: Fokozni a termelést.

— Mert fokozni kell a termelést. Ez lesz a legjobb válasz — emelt fel hangját Vázsonyi Miklós művezető — Rajk és áruló bandájának aljas és galád jettére, trévére. Bebizonyítjuk ezzel is, hogy mi a felemelkedést és nem a pusztulást választjuk, amit ez a hazaféltó klíka szán nekünk.

Az üzemen ebben az időpontban történt meg a váltás. Azokat állítottuk meg egy pillanatra, akik éppen haza indultak. Egy kis csoport alakul körülöttünk.

— A kezdeményezésnek örülünk. A munkavezetők és a mun-

kapadók mellett dolgozók között eddig is legjobb volt a viszony, hűz nem osztiyellenségek állnak szemben egymással, mint a multban. Dolgozó szót a dolgozóhoz, ha a munkavezető irányítja a munkát. Ez a harmónikus kapcsolat ezzel a versenyyel még jobban kiépül. Kell is. Így termelhetünk még többet. Így adjuk meg a választ az aljas tervre, mellyel a leplezett hazaféltóknak ismét nyomorba akarják dönteni népünket, országunkat.

Indulnak hazafelé. Velük járunk. A munka mindennapi himnuszunka messze elkísér.

Termelnek a gyárak, épül az ország. Épül, mert így akarják a dolgozók. Százszáz és milliók, az egész magyar nép akarata ez.

Millióértékű magyar bõripari újítás

Harnik István, Bajomi László és Papp István, a Pécsi Bõrgyár három dolgozója több mint egymillió forint megtakarítás értékkel az új, hogy az eddigi eljárásból eltértek és bevezették a bõrk száraz hasítását. A mulban ugyanis a bõrök nedves állapotban hasították és cserzés után faragták. Ennek az eljárásnak a következménye nagymennyiségû hulladék volt és a cserzés anyagban is veszteséget okozott, mert a hulladékba került bõr is ki kellett cserézni. Az új eljárás teljesen megszünteti a faragást forgácsok előnye az is, hogy a művelet tizedmilliméter pontossággal végezhető.

— A kezdeményezésnek örülünk. A munkavezetők és a mun-

Jevdokija Tretyevna, aleacsony, ószhajú asszony, parázatosan be-
kötött fejjel, előjött az asztal mögül. Körülnézet a teremben, mint ahogy az édesanya néz a gyermekeire és mélyen meghajolt mindenki előtt — a nép előtt meghajolni sohasem szegény.

— Köszönöm — mondta és sirva fakadt.

A kolhozgyűlés ugyanis éppen az iméne hátrazta el, hogy Dunya néninek örökös nyugdíjat, évenként 350 munkanapot kell kapnia, ha öreg kora miatt már nem tudná a kolhoz ügyeit vezetni és nyugalmába vonulna.

Az emberek körülállták a síró öregasszonyt és adták a jubileumi ajándékokat: egy szép rádiót, meg egy még szebb órát.

Dunya néni azán lassan felment az emelvényre, kezét maga elé emelte és csendesen beszélni kezdett:

— Kolhozunk betöltötte a húszadik évét — ez szép kor. Én meg bizony betöltöttem a hetvenegyedik évemet.

Nincs kedvesebb, drágább, reményteljesebb annál a boldogságnál, mint amit az elvégzett munka ad az embernek, saját kezűnk munkája. Évszázadok óta szokadékok látogató az ember és a boldogság között. A szovjet ember hídait épített erre a szakadékra és elérte a boldogságot.

Sok jó szó: mondták ünnepnapokon. De nekem, öregasszonynak, különösen jólesett ez, amit Duszja Drozdova komszomokai mondott. Mert Duszja éppen aynyi idős, mint a mi kolhozunk. És ő

Alekszandra Andrejev: Dunya néni

mondta azt, hogy ök — fiatalok — nem ismerik a nélkülözést.

Igaz, mos. jólétben élünk, mindenünk megvan, földünk örökkön-örökké a miénk.

Nyírfaligetek között virul a mi falunk, Avdetino és a mi kollektiv gazdaságunk. Házunkon bádogtető csillog, a csűrök tele gaborával, az udvarok tele kövér barommal, a mezőn dolgozik helyettünk a gép. Gyermekeink pirosok és éie vidámak, szép ruhában járnak iskolába, a mi iskoláinkba.

Es most meg akarom mondani, hogy nem véletlenül, nem tréfaból letünk ilyen gazdagok és boldogok. Nem fehér lovon, meg arny hinton jutottunk el ide, a mi királyságunkba... Nem bizony! Húsz évvel ezelőtt nyolc udvarból három sovány lovat, meg két tehénre hoztunk a kolhozba, ez volt akkor minden vagyonunk. De még ez a marhát sem volt hova hajtani. Istálló nem volt.

Igy kezdtünk az élethez. Sokáig nehezen, türelmesen kapaszkodtunk fölfelé a meredek és mosy végre feljutottunk a napfényre. Világos lett mind a négy oldalon, bármire forduljunk és látjuk az életünket, talán száz évre is előre. Jól van!

En orosz paraszasszony vagyok és életemben sok olyat éltem át, amit a mi fiatalságunk már nem is ismer. Ismerem a forradalom előtti életet, ismerem a

kolhozok előtti szovjet életet és ismerem — a mosjanit.

Korán reggel felkelek, kimegyek a házamból; a föld, mint a kék füst, olyan körülöttem. A nyírfák, almafák, mint a menyasszonyok, feldíszítve, a levelekkel millió harmatcsepp. Mind arra vár, mikor kukucsák ki a népocska, hogy játéka fogjanak felcsვენek. A nap még csak első sugarait veti az erdőre — nohát, rijsz, szőjjél, fonjál ékes ruhát, díszítsd a földet. És halom a csendben a motorok bűgése — mennek a gépek a mezőre, dolgozni.

Mindezt csak most vettem észre, életem alkonyán. Fiajal körömben soh sem érem rá a szépségben gyönyörködni.

Mi volt több a régi asszony sorsában: nyomor, munka, vagy könny?

A férfiak is borzasztóan nehéz volt az élet, a szovjet hitet nem nélkül. De ő férfi, erősebb, ügyesebb. De az asszonynak a szovjet hatalom nélkül — ömle, börtön volt az élet. Hetvennégy éves vagyok, születésnapomk én mégis 1917 októberét számítom.

1920-ban láttam Vladimir Iljics Lenint a moszkvai Nagy-Színházban. Felálá járkált a színpadon és beszél. A nemzetközi helyzetet magyarázta nekünk.

Mindent, természetesen, nem tudtam megjegyezni. De mondtó valamit, amit egész életemre megjegyeztem:

... a magántulajdon szétválasztja és fenevadakká teszi az embereket, a munka pedig egyet-
síti őket.

Ezt olvastuk

MUNKÁS ZENESZERZŐK

A moszkvai Népművészetek Össz. szövetségé Házába naponta érkeznek műkedvelő zeneszerzők művei. A Trud egyik legújabb száma érdekes cikkben számol be az újonnan beérkezett zeneművekről.

— Szép, lelkes muzsika — mondta Akszju, a zenei osztály vezetője a Trud munkatársának — és egy kottacsomóra mutatott. Formenkov lakatos már régóta zené. Még a szöveget is maga írja. Gyárának kórusa nagy sikerrel mutatja be dalait. Azán itt van Knyázev, az egyik moszkvai gépgyár munkása. Hatvan esztendő most. Csapájev legendás divíziójának hős tagja volt. Néhány dalában megénekelte a hírneves hős. Egy dala Sztálinról, egy pedig a hős Szovjet Hadseregéről. Különös sikerrel került bemutatásra már egyszer a rádióban is. — Vagy itt van a moszkvai kenyérgyár egy munkásának „Sztálin-grád” című szerzeménye, nemrég elhunyt nagy költőnk, Lobogov-Kumács versét. Giorgij Grankij mozdonyvezető a komoszomlói író lelkes szép zenét, amelyet az állami zeneműkiadó a közeljövőben ki is ad.

IGY ÉL A TÖRÖK FALU NÉPE

Ankarából jelentik: Ugy látszik, az amerikai katonák tevékenysége, akik valahol az Ararat vidékén Noé bárkájának maradványait keresik, felkeltette a török társadalom egyes rétegeinek szunnyadó udátságát. Nem régebén a török diákszövetség tagjaiak egy csoportja merész expedícióra indult Keletanatolába, hogy tanulmányozza az ottani lakosság életét.

Orhan Ariman, a diákszövetség elnöke, Ankarába visszatérve beszámolt az újságíróknak arról, mi láttak a diarbeli körzet 150 falujában. A diákokat valószággal megdöbbentette felfedezésük, mi — nem is oly messze a török fővárostól — tettek. Kiderült, hogy a marshallizál: Törökország falvaiban uralkodó viszonyok alig változtak Noé ideje óta.

„A falvakban a helyi agak (kulákok) baszkodásával, vérbosszúval és nőkereskedéssel találkoztunk. Egy nő árs háromszézt írtaig terjed. Ha valamelyik faluban iskolát létesítenek, a parasz-
tok azonnal társulnak a parasz-
társulatokhoz, hogy a nők nem kell írni-olvasni, a fiúkat pedig azért nem engedik iskolába, mert szükségük van munkatevé-
ye Ha a faluban történetesen korlátlan hajalmú földesur is lakik, akkor ez is visszatarja a parasz-
gyerekeket az iskolabájáról, mert hiszen neki nem érdeke, ha a parasz-
társulatok tanulnak...”

AMERIKA TÁMOGATÁSA: 12.000 PIPA

Az amerikai üzletemberek között; közmondással vált, hogy ha valamilyen áru; már egyáltalán nem tudnak eladni, akkor borsos áron meg mindig az osztrák kormányra szóthatják. Ebben már nagy gyakorlatauk van: tenger-
alattjáró légitársítótól kezdve a
ötényöveken át egészen a háló-
zásokig. Most a tízmillió dollá-
ros ügyvezető áruhitel keresé-
ben Amerika 12.000 pipát és 50
ezer dohányszelencét szállított
Ausztráliának. A szakértők szerint
a 12.000 pipa évszázadok óta nem
ja Ausztria pipaszükségletét, nem
is beszélve arról, hogy Ausztria
maga is kitűnő pipákat gyárt.

Az ember azt hiszem, hogy ilyen esetben legalább szerény-
árakat szabnak. De nem így van.
Mindenesetre pipákért 25 osztrák
schillinget és minden dohányszel-
encéért 9,50 schillinget fizetett a
bévásárló bizottság, holott egy
pipa, a szakértők szerint legfel-
jebb 8, a dohányszelence pedig leg-
feljebb egy schillinget ér. A vé-
telre tehát kerek félmillió schil-
linget fizet rá az osztrák állá-
tás.

Helyszíni közvetítést adunk a Rajk-bűnügy főtárgyalásáról...

Debrecenben ezren és ezren hallgatták a rádió hangképeit

Dénes István debreceni villany szerelő már délben elhatározta, hogy estére nem megy sétálni, sem pedig a moziba, hanem családostól meghallgatja a Kossuth rádió közvetítését a Rajk-bűnügy főtárgyalásának első napjáról. Ugy lett. Mikor hét órára jelzett a Kossuth rádió, a család feszült érdeklődéssel ült körül a rádiót. Csend volt, csak a dió héja ropogott, mert azt csemegézték a család rádióhallgatás közben.

Elnök: Beismeri bűnösségét? Rajk László: — Beismerem. Elnök: Az egész vonalon? Rajk László: — Az egész vonalon.

Dénes István debreceni villany szerelő kezében nagyot roppant az új dió.

Hét óra múlt. Debrecenben ezrek és ezrek ültek a rádió mellett. Sok helyen összejöttek a szomszédok és rokonok is. A borongós estében csoportok állongáltak az utcákon, ott ahol kihallatszott a rádió hangja. Debrecen a gyilkos Rajk László beismerő vallomását hallgatta.

Nagy István cipőgyári munkás hang nélkül hallgatta végig a közvetítés első felét. A szünetben aztán magyarul szóval fordult a feleségéhez: Látd el, ilyenek a trockisták. Milyen gyáván elvtelen kalandorok ezek és olya viselkedik ez a gazember, mint a patkányok. Verszomjasak, kegyetlenek de ha sarokba szorulnak, odáig vannak. A végén még kegyelemért fognak könyörögni. Majd ad nek én nekik...

Mátyus Géza magántisztviselő is meghallgatta a közvetítést. Utána elgondolkozott és azt mondta: Sejtettem, hogy nem közönséges arányú szélhámos a titóisták vezére. De hogy ilyen gazember legyen...

Kiszólt a feleségének a konyhába: — Csináld meg gyorsan a vacsorát. Kilencor folytatják a közvetítést, hallgasd meg te is...

Debrecen tegnap visszafojtott lélegzettel, az összeesküvőkről íránt érzett mélységes gyűlölettel eltelve hallgatta meg a főtárgyalás első napját a rádió hullámain. És egy héten át minden este ott fognak ülni a dolgozók a rádió mellett s az ítélet napján az ő szívükből is fog szólni az elhangzó ítélet...

Falvak és tanyak népe tiltakozik a Rajk-banda árulása ellen

Macs. Földműves szövetkezet.

Halász Imre az ügyvezető, Barta Imre malmai ügyvezető vannak az irodában.

Emberek állnak körül. Soli Károly, Papp János, és Demeter Gyula. Dolgozó parasztok. Kettőnél újság, a többiek csak figyelnek. Most a két ember felváltva olvas:

„Ez az aljas banda szövetkezett arra, hogy visszaadják a földbirtokosoknak a földet, elvezessék a parasztoktól a kiosztott parcellákat, pusztulást, háborút hoznak az országra.”

— Arulók.
— Aljasok!
— Alaváló gazok!

A férfiak, kemény munkában megdedzett férfiarok eikomorodnak. Fekete felhőként terpeszkedik el felettük a szavak rymán a gyűlölet. Vesszenek. Idehallatszik a traktor dübörgése, felettük most tisztult ki és ragyogó kék az ég... Tank turna a földet és repülőgépek felhőző a napot... Gyilkos bombázó, gyilkos vadász.

De éber a Párt.

A Magyar Dolgozók Pártja hártotta el felőlünk a veszedelmet — mondja Demeter Gyula.

— Rákosi Mátyás vezetésével győzte le a belső bitangokat. Ő vezette a harcot ellenük, mely nem végződhetett másként mint a béke erói, a nép diadalával. Megszűnt az emberek lelkében az aggodalom, a gyilkos lakat alatt van.

Ugy van. Es nemcsak Budapest itél ezen a napon. Itéi a tanya minden lakója.

— Halál rájuk — mondja Soli Károly.

— Nem lesz kímélet — végigrá keményen Papp János.

— Mind így pusztulnak el a nép árulói — fejezi be Halász Imre.

Es mindnyájan egyre gondolnak és mindnyájan egyszerre indulnak el a földek felé vezető úton. Munkára.

Igy van ez Hajduszovát, 1945. évi földes és a megye minden sarkában. Igy az országban és így a béke erőinek hatalmas és legyőzhetetlen táborában. A harag a gyűlölet hullám hegye támadt fel és nem csitítja le többé semmi.

Szabó Béla földes kisparaszt szava csattan, elitét:

— Az én családomat akarták megölni, és a szomszédait és a falut. Meg akarták ölni a kibontakozó új magyar életet...

lut. Meg akarták ölni a kibontakozó új magyar életet...

A gyilkos az ajtó előtt állt... De nem léphette át a küszöböt.

Nádudvar. Veres Imre itt élte le életét. Es itt fog még dolgozni a szocializmus építésében. Ő mondja:

— Ki akarták venni kezünkből a szerszámot, a szánkból a kenyeret, a testünkből az életet. Azt akarták, hogy 3 millió kol-dus hazája legyen az ország. Halál rájuk.

Es Parti Géza Hajduszovát on ugyanezt mondja:

— Ha valaki a gyermekemet meg akarja ölni, a kést a mellém szegezem. Es legfeljebb gyermekünket a szabadságot és a békét akarták meggyilkolni. Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

— Ha valaki a gyermekemet meg akarja ölni, a kést a mellém szegezem. Es legfeljebb gyermekünket a szabadságot és a békét akarták meggyilkolni.

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

— Ha valaki a gyermekemet meg akarja ölni, a kést a mellém szegezem. Es legfeljebb gyermekünket a szabadságot és a békét akarták meggyilkolni.

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

Az ítélet órája jött el a gyilkosokra. Ma kezdődik a tárgyalás Budapestben, és nem lehet más vége ami igazságos: Halál a fasiszta fenevadakra!

H I R E K

— Ügyeletes gyógyszerárak: „Nep” Vöröshadsereg-útja 1. — „Szbankay” Szent Anna-utca 64.

— Várható időjárás: Mérsékelt szél, váltakozó felhőzet, több helyen kisebb eső, helyenként reggeli köd. A hőmérséklet nyugat felől kissé süllyed.

RÁDIÓMŰSOR. Szombat. Kossuth-rádió. 7.20: Hangszórók. 7.45: Magyar nóták. 11.30: Uzenetek a Vásárból. 11.30: Zongora muzsika. 12.15: A házi együttes játéka Kenedy Róbert énekével. 13: Hangszórók. 14.15: Mi van egy mondat mögött? 14.30: Petőfi Kora. 15.05: Zenei kaleidoszkop. 15.30: Gyermekrádió. 16.05: Előadde a stúdióban: „A kardnyelű halál”. 16.25: Uzenetek a Vásárból. 16.55: Műsorismertetés. 17.10: Táncczene. 17.40: Szovjet napok — szovjet emberek. 18.15: Termelői híradó. 18.30: Il Veres Karoly zenekara játéka. 19: Szép esti muzsika. 21: Vidám zenei hetvege. 22.20: Táncczene. 0.30: Hangszórók — Petőfi-rádió 7: Hangszórók. 7.20: Az Élet és Tudomány műsora. 7.35: Hangszórók. 8.10: Hangszórók. 9: Hangszórók. 9.45: Görög gyermekek műsora. 10.15: Hangszórók. 14.30: Népek zenéje. 15: Rádióiskola. 15.40: Mindenki operája. 16.30: Faurádió. 17.10: Közvetítés a Vidám színházról. Filmesillag 20: Népevelők 20 perc. 20.20: Közvetítés Kattowice-ből. 21.05: Hangos újság. 22.20: Hangszórók. 23: Sziv küldi szívnek ezveceen.

— Református istentiszteletek vasárnap: Nagytemplom 8 ó: Dr Dező L 10 ó: dr Ferenczy K. du 6 ó: dr Ferenczy K. este 8 ó: esti áhitat dr Dező L. Kistemplom 9 ó: Nagy L 11 ó: Török T. du 5 ó: Evangéizáció. Kossuth u. de 10 ó: Birinyi János, du 4 ó: Baja Mihály. Károlyi Gáspár-ter de 9 ó: Uray S. du 6 ó: Evangéizáció. Ispottány u. de 10 ó: dr Farkas P. Árpád ter. de 9 ó: dr Hegyájos Kise G. du 5 ó: Barra Z. Homokkert de 10 ó: Kovács József, du 6 ó: Szilágyi Gyula. Szabadság-telep de 10 ó: Kurthy Károly, du 3 ó: Evangéizáció Csapóker de 10 ó: dr Danesházy S. du 6 ó: Kálmán I. Kerek-telep de 10 ó: Madarasz J. du 3 ó: Evangéizáció. Egyetemi templom de 11 ó: E. Kovács J. Klinikák és kórház. Konez és Pogyor I. Fogház. Kántor J. Augusta-sanatórium de. egynegyed 10 ó: Kencz Nyulási iskola de 11 ó: Gacsályi G. Tegláskert de 10 ó: Zsiros J. Szoboszlai út du 4 ó: Zsiros J. Rákóczi-telep 9 ó: Pál A. Wolafika-telep du 3 ó: Szilágyi Gyula. Menhely de 11 ó: Kálmán I. — Tanyai istentiszteletek: Nagyesere g 6: Szata. 11 ó: Molnár Gy. Bánk 10 ó. Mező-hegy 3 ó: Nagy S. Macs 9 ó: Ondód I. Kadár dió fel 12 ó: dr Rápolyi A. Pallag 9 ó: Szabó E. Dombos tanya 2 ó: Szabó E. Elep III sz. iskola de 10 ó: Cucca du 3 ó: dr Kökényessy Andras. Ujlétai lek 3 ó: Cs. Kics. Szepes I. 9 ó. Polgári-tanya 11 ó. Szovát-út du 2 ó: Erdel K. — Gyermek istentiszteletek: Ispottány 9 ó: dr Farkas P. Tegláskert 9 ó: Zsiros J. Homokkert fel 9 ó: Kovács J. Kerek-telep de 9 ó: Madarasz J. Nagytemplom de 9 ó: dr Dező L. Szabadság-telep de 9 ó: Kurthy K.

— A Magyar Könyvtárak Kultúrügyesülete tagjainak kedvezménye. Az ingyenes illetmény-kötelet meg ma átvehető az idegenforgalmi hivatalban. Karády és a Tabányi-jazz hangversenyre korlátozott számban Könyvtárak tagok kedvezményes jegyeket válthatnak az idegenfor-galmi hivatalban.

— Csak a bikák és vendégek változnak, a cél ugyanaz, írja az Izvesztija. Riklin, az Izvesztija munkatársa járt Franco Spanyol országában és 5 tette ezt a kijelentést. Mert ott tartózkodása alatt amerikai vendégek érkeztek Francohoz, akiket bikaviadalra vittek el és ugyanazokra a szé-kekre ültették őket, melyeken 1942-ben Himmler náci vezér és kísérete ült az arénában.

— Csüörtökön este fél 8 kor megnyitja kapuit az Operaház. A Hunyadi László került színre a tavalyi felújítás beállításában.

— A Vidám Színház, melynek igazgatója a debreceni Békés István Filmesillag című darab-jával kezdte meg évadját.

— Georg Sebastian, Operaházunk párisi vendégkarmestere, aki magyar származású, a Don Juan-t vezényli az Operában. Előrelátha-tólag ezúttal két hétig lesz az Operaház vendége.

Meghívókat a Tiszántúli Könyv- és Lapkiadó Rt.-től
— Bajcsy-Zsilinszky-utca 1. Bikabérbáz. —

— **Döntőbírók értékelés** vasárnap fél tízkor a Városháza nagy-tanácstermében lesz megírva. Felhívom az összes dőlőbiztosok-ka, hogy a kitöltött vetés'erveket hozzák magukkal. G-izdjajgyzó.

x Eder Erzsébet és Molnár Zoltán, szombat délután fél 5 óra-koz tartják esküvőjüket a refor-mátus Nagytemplomban.

— **A Dolgozók Közgazdasági Gimnáziumának I., III., IV. osztálya** felvételi körök sürgősen jelentkezzenek az iskola igazga-tójánál (Vöröshadsereg-útja 8.)

— **Mezőhegyes elfogadta Debrecen kihívását.** A mezőhegyesi géppállomás dolgozói elfogadták a debreceni géppállomás felhívá-sát, amelyben brigád- és egyéni versenyre hívták ki az ország valamennyi géppállomását. A me-zőhegyesiek válasza hangsúlyozza: a géppállomások dolgozói megmutatják, hogyan dolgoznak az öntudatos traktoristák, ho-gyan segítik építeni falun a szo-cializmust, a dolgozó parasztok boldogabb jövőjét.

— **Értesítés.** Értesítjük áram-fogyasztó közönségünket, hogy hálózatumkon eszközrendő javi-tások végett folyó hó 18-án va-sárnap az áramszolgáltatás a kö-vetkező időben és helyeken szü-netelni fog: 6—15 óráig: Telek, Timár, Vigkedvő Mihály, Haláp, Szent Anna, Kandia, Zoldfa, Varga Batthyány, Méliusz tér, Kossuth, Burgundia, Domb, Ma-goss, Kigyó, Vár, Csapó eleje, Nyomtató, Szappanos Veres Kól-cesi, Meszana, Maróthy György, Faragó, Egemalom, Rákóczi Eötvös Ajtó és Péterfia utca pá-ratlan oldala. 6—7-ig és 14—15-ig: Hatvan eleje, Bajcsy-Zs. u. 16. számig, Fűvészkeret u. 4. sz. Bethlen, Thaly Kálmán, Honvéd, Kertész, Bundi Görbe, Hajó Cse-mete, Kar, Pesti, Köntöskert Szotyori telep, és a Hatvanutcai kert. Allami villamosművek.

— **Kínai és lengyel ajándék az idegenforgalmi hivatalnak.** Sjen-Tsin, a Debrecenben járt kínai VII-küldöttség egyik fiatal leány-talja, aki betegesége miatt több napot töltött a debreceni kórház-ban, hazatérőben meghálálta a debreceni idegenforgalmi hivatali kedvességét, amellyel olvasnivalót küldtek beteggyógyához. Sjen-Tsin több művészi szempontból értékes fametszet-albumot küldött a debreceni idegenforgalmi hivatalnak.

— **A fametszetek a kínai nép régi elnyomottságáról és mai felszaba-dult és új életéről adnak képet.** — A lengyel közlekedésügyi minisz-terium hatalmas csomagban meg-küldötte valamennyi lengyel vá-roz és üdülőhely képes prospektu-rát. Érdekes és művészi lengyel utazási plakátok és a lengyel hegyvidék üdülőhelyeinek térképei is érkeztek a lengyel ajándékcso-magban.

— **A hidegkúti remetebarlang-ban** tizenkétézer éves őskori lele-t-re bukkantak. Allati csontbőr ké-szűgát és 5 tette ezt a kijelentést. Mert ott tartózkodása alatt amerikai vendégek érkeztek Francohoz, akiket bikaviadalra vittek el és ugyanazokra a szé-kekre ültették őket, melyeken 1942-ben Himmler náci vezér és kísérete ült az arénában.

— **A BESKART** potyautasok elleni jelmondat pályázatára 20.000 pályamű érkezett. Voltak, akik versekben pályáztak. A díjakat szombaton osztják ki.

— **Rejtélyes halál ügyében nyomoz a debreceni ügyészség.** Jelen-tették a napokban, hogy Bakos Károly 3 éves váncsodi lakost égési sebekkel a berettyóújfalui kórházba szállították. Két nap múlva a kisgyermek belehalt sérülésébe. Most a vizsgálóbiróság kiszállt Berettyóújfaluba, hogy a boncolás fényt derítsen a rejtélyes gyermekhalál ügyben.

— **Sz. Zsanov kiváló zeneszerző** Sztalingrádi legenda címmel ora-tóriumot írt. A hat részből álló mű a sztalingrádi csata emlékeit idézi fel.

— **A szittgart amerikai ka-ponai törvényszék életfogytiglani börtönre ítélte** Russel Jones amerikai katonát, mert részegen a város utcáján két német lányt és egy férfit agyonlőtt.

Minden este 7 és 9 órákor közvetíti a Kossuth-rádió a Rajk-banda bűnügyének tárgyalását.

